مـــژوویـک لـ یادەوەریـــدا … دیدار سـبارەت بـ مـژووی چـپ و کـمـنیزمی نـو لـ کوردستاندا

بـ خـوێندنـوەی ئـم کتـبـ کلیکی ئـرەبکـن ….

بـچی بـیر لـه دەوـەت دەکرـتەوە .. ؟ … سمکـ محەمەد

دەوـەت لـەوانگەی تـماس هـبزەوە ….

بـیری سیاسی کـن بـەو ئـاستەیە لـەچـمکی دەوـەت تـگەیشتبوو کە کارـکی سرووشتیـە یان ویستـکە خوداوەندەکان گـەرەکیانە و لـەوـشەوە بـەرەو دەسـەـات، بـیرـکەی دەوـەتی خستە زەـینی ئـەو قـەوارانەی کە هـشتا جوگرافیایـەکیان نـەبوو بـ پاراستنی شوناس، دواجار ئـەم بـیرـکـەیە لـەرـگـەی تـیـری سیاسیـەوە بـەرجـەستە بوو و پاشان بوو بـە مـدـلی پاراستنی بـەرژـەوەندی کـمپانیا زەبـەلاحـەکان، لـەمبارـەیـەوە بـیروـایـەکی تـماس هـبز (1588_ 1679 ز) هـەیـە کە بـەـەهادانانی ویست و حـەز و ئـارـەزوو باسی لـە دەوـەت کردووە، ئـەو دەـ دەوـەت لـەسـەر بـنـەمای (شـەی گشتە لـەدژی گشت) کە پـشتر قسـەمان لـەبارـەیـەوە کرد، ئـەو لـەبارـەی زـەروورـەتی بوونی دەوـەتـەوە، باس لـەوە دەـکات کە دەوـەت لـەسـەر شـەی هـەموان دژ بـەهـەموو دادەمـەزرـت کە توانای تاکـك بـەتوانای عـەقـی ئـەو تاکـەوە پـەدەبـتـەوە، لـەلایـەکی تـرەوە هـبز مافی سرووشتی مرـق، بـ ئـەوە پـا پـوەدەـ کە باری سرووشتی جـبـەـ و

بچێتەوە ژێر دەسەڵاتی هاوبەش، یاخود یەك دەسەڵاتی حوکمڕان و بەناچار پەیمان ببەستێت و لەئەنجامیشدا ئەو تاکە کەلەکەمەگایەکی سیاسیدا ژیان بەسەر دەبات، لەوشەوە بۆ پاراستنی شوناسی قەوارەکەی، هەر بۆیە لەسەریەتی لە ئەرکدا تائەو جێگەیە کە دەسەڵات فەرمانەوایی دەکات، پەیڕەوی لە سیستم بکات، بەڵام ئایا دەکرێ ئەوەی کە پەیمانی داوە بەدەسەڵات، ملکەچی ئەو سیستمە بێت وەکو جارە گواستنەوەیەکی ماف بەگرێبەستی سیاسیەوە، لە ئاستی دەستەبژێری سیاسیشدا بەجێگەیاندنی ئەو مەبەستە سیاسیەی کە خەباتی بۆ کراوە، بەتایبەتی ئەو نەتوانەی کە تاکو سەدەی 20 یش خاوەنی شوناسی دەوڵەتی نەبوونە.

سەرەنجام کە ئێمە تیرەکەی تێماس هۆبزمان وەرگرتووە لە تیرەکەی خێیدا باس لەسەر هۆکاری بنچینەیی دەکات بۆ دروستکردنی دەوڵەت، ئەویش بریتیە لە (شەڕی ململانێ و مان و خۆ بەگەورە زانین).
1: ململانێ: تێماس هۆبز پێی وایە کە مرۆڤ لەژێر ئەو کاریگەرییە نەرێنییە والێدەکات هەمیشە شەڕانگێز بێت، تاکو هەرچی زیاتر دەستکەوتێکی تەنها بۆخۆی هەبێت، ئەوانی دیکەش پاشکۆی ئەو گروپەبن کە دەسەڵات بەدەستدەگرن، لەحاڵێکدا ململانێ ئەگەر لەرابردوودا بۆ سێنەوە بووبێت لەسەر خاك یان سێنەوەی نەتەوە وەکو شوناس، ململانێکان ئێستا شێوازێکی دیکەن کە لە رێگەی ئابوری و سیاسیدایە و بۆ نەهێشتنی هەژموونی سیاسیە بەسەر ئەوانی دیکەدا، ململانێی ئامریکا و روسیا لە رێژەهاتی ناوەڕاست، لەسەر نەهێشتنی هەژموون و پێگەی سیاسی و ئابوری بوو لەوڵاتانی عەرەبی کە پێشتر سەر بە وڵاتانی بەناو یەکێتی سۆڤیەت بوو، بەردەوامبوونی سیناریۆ سیاسیەکان و شەڕی بازاڕی نەوت و چەك فرۆشتن و پشکەوتنی تەکنەلۆژیا و شەڕی نوێکردنەوەی بەرەی کۆن لەدژی یەکتر، جۆرێکی دیکەی ململانێی سیاسیە لەسەر گۆڕەپانی رێژەهاتی ناوەڕاست، ئەم ململانییە کە وردەکرێتەوە بۆ نەتەوە و تایەفە مەزهەبییەکان، باشتر بیرکەی دەوڵەتی تێدا دەبینرێ، چونکە توندوتیژی فکری مەزهەبی رێگە نادات نەتەوەیەك یان گروپێکی دیکەی بۆ قەوارە شوناسی تایبەتی خۆی هەبێت، باشترین نموونەش عێراق و پێکهاتە سیاسی و مەزهەبییەکانە بەرامبەر بە کورد.

2: گومان: نەبوونی متمانە لەنێوان ئینسانەکاندا کاریگەری نەرێنی دەبێت بۆ ئەوەی هەمیشە لەوەهمکدا بێت کە تاکەکانی دیکە نەتوانن هەڕشی بکەنە سەر و هەمیشە ئەم تاکە هەڕش بەربێت تاکو تخوبی خۆی بپارێزێ و هەیبەتی بمێنێ و ببێتە خاوەن ناوبانگێکی دیار، ئەمەش

بەدەوەت نەبەت ناکرە، ئەم گومانە لەوەوە سەرچاوەی گرتووە کە پەشتر قەوارە کەمەایەتیەکان کە بریتی بوون لە خە و بنەمالە و قەوارەی ئاینی کە تەکەیەك بوون لەهەزی جەماوەری و کولتووری جیاواز، ترسەکە بەو شەوەیە بوو کە ئەگەر سنوورەك بە هەریەك لەو هەزانە دانەنرەت حەرەمی یەکتر دەبەزەنن و دەبەتە هەکارەك بە ئاژاوە و شەە و داگیرکاری و بەتاەانبردنی سەروماەی یەکتر، ئەمەش یەکەمجار لە سەرهەەدانی گرەبەستی کەمەایەتیەوە سەریهەەدا وەکو دەستوورەك و دانانی هەزەك بە پیادەکردنی یاسا بە ناوەوە و بە دەرەوەی قەوارەکان، ئیدی بیرەکەی دەوەت لەرەوە گەشەی کرد، تاکو بوو بەتموحەك بە نەتەوە و ئایینەکان و بەیاسای نەودەوەتی رەکخرا، کورد لەردا گومانەکەی تەختر دەبەتەوە بەرامبەر بە ئەوانی تر کە خاوەنی دەوەت و شوناسی دەوەتین، بەیە بیر لەوە دەکاتەوە ببەت بە دەوەت و زامنی سەربەخەیی هەبەت.

3: خە بەگەورەزانین: ئەم هەکارە وادەکات کە هەمیشە تاك توندوتیژبەت لەپەناو ئەوەی هەموو هەوەك پوچە بکاتەوە کەلەناوبانگی ئەو کەم نەبەتەوە و گەورەیی خەی بپارەزە لەبەرامبەر ئەوانی دیکە، لەئاستی کەمەگەش هەر بەو شەوەیەیە کە کەمەگەی رەسەن بە زاراوەی کەمەناسی ئەوانەی کە بنەچەیان هەیە و مەژوویان بەخەیان دروستکردووە، خەیان بەگەورەتر دەزانن لەئەوانی تر، بە نموونە کەمەگەی هیندی و چینی و روسی و فەرانسە و ئەنگەستان و میسری وەکو دەوەتی رەسەن، خەیان لە نەتەوە و کەمەگەکانی تر بەگەورەتر دەزانن، لەئاستی دەوەتیشدا ئەم بیرکردنەوەیە هەیە، بەام دوای دروستبوونی هەیمەنەی سیاسی و سەربازی و ئابوری و دوای کەتایی هاتن بە سەردەمی ئیمبراتەریەتەکان و پاشانیش شەی جهانی یەکەم و دووهەم، ئیدی بیرەکەی خەبەگەورە زانین مانایەکی دیکەی وەرگرت، بەام هەشتا لەشوەنەکدا بەهای ماوە، بە نموونە یەکەتی سەڤیەت نەماوە، بەام روسیا ئەستاش ئەو لوتبەرزیەی هەر ماوە و یەکەك لەو هەزە دەوەتیانەی کە دەتوانەت هاوکەشە بگەەت و لەبەرامبەر ئەوانی تر خەی بەگەورە بزانە، بە نمونە لەدوای بارگرژی لە رەژهەاتی ناوەاست و بەتایبەتیش لە سوریا کە هەزی سەربازی روسیا ئەستاش لە لازقیەیە، چوونی نوینەری قەتەر بە روسیا کە نەردراوی ئامریکا بوون بەمەبەستی چاکسازی و تەنازول بە ئامریکیەکان، روسیەکان لەوەامدا گوتوبیان ئەوە کەن هاتوون بە نەوانگەی و گەیاندنی پەیام، ئەمە لەگە ئاغاکانتانا بەو شەوەیە قسە ناکەین، ئارەزوومان لەبەت لە سەر نەخشەی دونیا دەتانسەینەوە و بچن بە ئاغاکانتان بەن نوەنەرایەتی بە ئەو مەرجە مایەپووچە.

ئەم لوتبەرزی و خۆ بەگەورە زانینە لەپاشخانەوە هاتووە کەبۆوای بەخۆیەتی و بۆوای بەهەسەنایەتی خۆی هەیە و دەتوانێ هاوکێشە بگۆڕێت، کورد بۆیە ئەم جۆرە لوتبەرزییە لاسایی دەکاتەوە، چونکە دەزانێ لە ئاستێکی بچووکدا تەماشا دەکرێت.

بیرکردنەوەی تاکی رۆشنبیر یان تاکی سەرکردە لەزۆربەی لایەنەکانی ژیان، یان گروپی دەستەبژێری سیاسی، یان هاندانی دەرەکیی بووە بۆ بەرژەوەندی هێزێکی نوودەوڵەتی یان هەرئمایەتی، یان وەکو نەتەوە ژێردەستەکانی سەدەی رابردووە کە خەونەکانیان وەدینەهاتووە، بەڵام دواجار دەوڵەت وەکو پێناسەیەکی نوێ کە جگە لەوەی شوناسی کۆمەڵگەیەکە، لەلایەکی ترەوە کۆکردنەوەی کیانە نەتەوەیی و کولتوری و مەزهەبی و ئاینەکانە کە پێکەوە لەجوگرافیایەك دەژین، زەرورەتی دروستبوون و بونیاتنانیشی یان پەیوەندی بە وەڵامدانەوەی گەل هەیە یان وەڵامدانەوەی مێژوو هەیە بۆ کۆمەڵگەیەك، ئیدیالێکی تر هەیە کە بریتیە لە کۆمەڵە دەزگایەکی سەرکوتکەر و سنووری دەستکرد و بەرژەوەندی گروپێك و هیچی تر بۆ نەتەوەی ژێر دەست کە ئەمە لە عێراق و تورکیا و ئێرانیش هەمان ستایلی ژیانی سیاسیە.

"پێشتر دەوڵەت بۆ نەتەوەکان بوو، بۆیە شوناسی نەتەوە مەرجی یەکەم و سەرەکی بونیاتنانی دەوڵەت بوو، بەومانایەی قەوارەی نەتەوەیەکی دیاریکراو بوو، لێرەدا دەبێت باسەکە ببەینە سەر بوونی گەلی خاوەن شوناس لەمێژوودا وەکو عرقیەت، واتە نەتەوەی کۆن، نموونەش بۆ نەتەوە کۆنەکان کە پەرشوبڵاو بوونەتەوە بەسەر دەوڵەتانی دیکە بەهۆی نەبوونی قەوارەی دەوڵەتی، یان کێشەی یەکنەبوونی ئەو نەتەوە و عرقە، وەکو کۆچەرەکانی ئیسپانیا بۆ ئامریکا، عرقەکانی دیکە بۆ ئەوروپا دوای دروستبوون و سەرهەدانی شاری مۆدێرن، یان کۆچەرەکانی ئەفەریقا بۆ وڵاتانی سەنعەتی و هۆکاری نەبوونی کار و کێشەی وشکەساڵی و سەرکەوتکردنیان لەلایەن بەریتانیا و ئامریکا و هتد، یان کۆریە کۆچەریەکان بەرەو ژاپۆن و ئەندۆنوسیا و چین کەخەریك بوو شوناسی خۆیان لەدەست بدەن و لەنێو رەگەزی ژاپۆن و چین بتوێنەوە، بەڵام دواجار بوونەوە بە قەوارەی سەربەخۆ، ئێستا کوردیش بەو دۆخەدا دەواتە کەخەریك بوو بتوێتەوە لەنێو فارس و عەرەب و تورك، بەڵام هەم خۆاگری خۆی و هەم لەباربوونی کێشەکەی و هەم ئاوگۆڕی سیستمی دیکتاتۆری لەلایەن ئامریکا و وڵاتانی سەنعەتی و زلهێز، هەروەها سەرهەدانی ئەو تێگەیشتنە بۆ نەتەوە ژێردەست و عەریق و ستەمدیدەکان بەرەو دەوڵەت و گۆڕانی هەلومەرجی سیاسی بە ئاقارێکی دیکەدا کە زیندووکردنەوەی نەتەوەکان بەرەو دەوڵەتی

سەربەخۆ، بەهای سیاسی و بەرژوەندی زلهێزەکان باشتر دەپارێزێت، ئیدی ئەم تێگەیشتنە کارێکی کرد کەکێشە و گرێی دەروونی کوردی بەرەو دەوڵەت کەمتر ببێتەوە کەماوەی چەندین سەدەیە خەیاڵ و خەونێکی نەتەوەیە کە لەسەرانسەر دونیا تاك و کۆمەڵی جیاجیای شێوەزار و کۆمەڵی دیکەی هەیە و خەریکە کێدەبنەوە بەرەو دروستکردنی دەوڵەت، ئەوەی کەنەتەوەی وەکو کورد و فەلەستین و تامیلەکانی سریلانکا وەکو نەتەوەی لێکاڵی تەماشاکرابوون لەلایەن دەسەڵاتەکانیانەوە، بۆوایەك هەبوو کەگوایە چیتر کاتی نەما ببن بەدەوڵەت، بەڵام بەوشێوەیە دەرنەچوو". جاك دونرو دوفابر. الدولە. ترجمە. الدکتور سموحی فوق العادە. مکتبە الفکر الجامعی. بیروت. ل10.

هەبەت زۆر بابەت و پێشبینی بۆ مەسەلەی نەتەوە و بوون و بە دەوڵەتبوون و لەناوچوون لەلایەن بیرمەند و فەیلەسوفەکانەوە هاتووە، بەڵام ئەوەی کە سەروەختێك دێت نەتەوە لەجیاتی رزگاربون لە نەهامەتیەکانی و ژێر دەستی، ناوێ دەبێت لە بەرامبەر نەتەوەکانی دیکە، هەروەها بەپێچەوانەشەوە نەتەوەی دیکە سەرهەڵدەدەن کە نەتەوەکانی دیکە پێین ناوێیە وەکو بوون و مۆژوو، چونکە لەدەرەوەی مۆژووە، بەڵام حەتمیەتی سیاسی کە خزمەتی سەرمایەی نادیار و بازرگانی بۆ کۆمپانیا نادیارەکان دەکات، لە پێکدا وەکو قارچك نەتەوەی نوێمان پێدەناسێنێ و نەتەوەی رەسەنیش دەستەوە لەسەر زەوی و هاوکاری ناکات.
ئەو حاڵەتەی سەرەوە کە نموونەمان بۆ هێنایەوە، بەهۆی گرێی دەروونی و نەبوونی دەوڵەتەوە کە نەتەوەکان بزووتنەوەی شۆڕشگێڕیان بەرپاکردووە هاتۆتە کایەوە، ئەمە حاڵەتێکی شازبوو لەدونیا و لەدوای مەجەستانی پێش سەدەی بیستەم و ئێرلاندا و سکۆتلاندای سەر بە بەریتانیا بەرپابوو، تائەو رادەیەی کەشەی داگیرکاریان کرد، هەروەك لەنیشتیمانی بەناو عەرەبی و ئەو وڵاتانەی لەژێر داگیرکاری فەرانسە و بەرتانیا و ئیتاڵیا بوون لەدوای جەنگی دووهەمی جهانی بوو، بەڵام ئەمە مانای ئەوەنیە کە دەوڵەتی نەتەوەیی بنچینەکەی لەو عرقەوە واتە کێنەوە، سەرچاوەی گرتبێت و کارێکی سیاسی باش بێت، بۆیە سەرکۆشی تێداکراوە و شۆشی تێدا بەردەوام بووە و داواکارییەش تاکو دروستبوونی دەوڵەتە، بەپێچەوانەوە تەنها فۆرمەکە بەوشێوەیە خۆی نیشانداوە، بەکو نموونەیەکی دیکەی سیستمی دونیای سەرمایەدارییە بەرەو پەرشو بڵاوکردنی گەلانە کەپێکەوەژیاون تائێستا و کردنیانە بەدەوڵەت وەکی جوگرافیای سیاسی و ئابوری و شێوەیەکی دیکەی داگیرکاری و دەوڵەتی بەرسێبەر کە لەرابردوودا

هەریەك لەبەریتانیا و فەرانسە خاوەندارێتی ئەم ستایلەیان لە ئوسترالیا و کەنەدا و هێنگ و پاکستان و هیندستان و رۆژهەڵات و بەشێك لەئاسیا کردبوو، کەچی ئێستا خەریکن ستایلێکی دیکە لەداگیرکاری پێست مەدرن دەخوڕقێنن و تارادەیەك ئارەزووی نەتەوە و کۆمەڵگەکانیشی تێدایە بەبێ کێشە و بەناوی روخانی سیستمە کۆنەکان و دامەزراندنی سیستمی نوێ، رەنگە ئەم پێشبینیە بێ دەرکەوتنی سیمای دەوڵەتی نوێ لە داهاتوودا، ئەم بۆچوونە پێشبینی کراوە بسەلمێنێ، لەولاشەوە پشت لەو نەتەوە رەسەنانە دەکەن کە ویستی دەوڵەتیان هەیە.

لەئاستی لێکاێیش بریتیە لە یەکلایی کردنەوە و دابڕانی کۆمەڵگە لەرابردوو و سازکردنی تاك و کێی کۆمەڵگە بێ رووبەڕووبونەوەی هەر دژوارییەك و زەمینەسازی بێ جێگیربوونی ئەمنیەت و ئاسایشی نوخێ و پاراستنی ئەمنی نوخێیی کە بریتیە لەبەرگریکردن لەهێرش و دزەکردن و تێکدانی تەندروستی و پەروەردەی تاك و پاراستنی کولتور و لانیکەم دامەزراندنی سیستمێکی ئابوری کۆمەڵایەتی لەبار بێ هەموو هاوڵاتیان کە چوونیەك بێت. وەختێك ئەمانە لەبار نەبوون، کەواتە ئاسان نییە گەیشتن بەستراتیژێك کە دەوڵەتە، هەبەت سەبارەت بەو دەستەبژێرەی کە پێشەوایەتی نەتەوەی ژێردەست دەکەن پەیمانی کۆمەڵایەتی و ئەرکداری نەپارێز، یان ئەو ویستە عەقلانیە لەدەست بدات بێ بەرژەوەندی خێیان، یان ئاراستەیەکی دژ بەگشت کە دەتوانێ جارێکی تر شەی گشت بکات.

گرێبەستی کۆمەڵایەتی و سیاسی لەنێوان تاك کێی کۆمەڵگە و سیستمی دەوڵەت بێ بەردەوامبوونی ژیانی ئاسایی کۆمەڵگە، گرێبەستێکە کە بەبێ باڵانس لەنێوان وابەستەبوونی تاك و وابەستەبوونی سیستمی حوکمڕانی کە دادوەرییە، نەك هەر ناکرێت، بەکو بێ بەها دەمێنێتەوەو سەرناگرێ، لەوەش گەمژانەتر بە بڕوای سپێنزا ئەوەیە " ناکرێ تاکێك لەگەڵ گشت یان کەسێك بێ هەمیشە داوا لەکەسێك بکات خێی گرێبدات بە گرێبەستێکەوە، بەبێ ئەوەی لەکاتێکی دیکەدا تەماشا بکات ئایا ئەو گرێبەستە زیانی زیاترە یان نەفع، ئەمە ئەو خاڵە گرینگەیە کەبێ دامەزراندنی دەوڵەت گرینگی هەیە، کەواتە ئەگەر خەڵك بەگشتی رەخنەیان لەو عەقڵە گرت و تێگەیشتوون کە دەوڵەتی ستەمکار سوودێکی زۆری هەیە، کەواتە پێویستە بێ بەرزترین سنوور کە هەر کەسێك رازی بوو بەبێ هەڵخەڵەتاندن، ئیدی دەبێ هەمووان بەوردی ئەو گرێبەستە بپارێزن، چونکە ئەوە داوای خێیانە بەوشێوەیە بمێننەوە، ئەویش ئەوەیە کە پارێزگاری لەو دەوڵەتە بکەن، بەڵام

بەپێچەوانەوە بینرا تاك یان هەر كەسێك كە گرێبەستێكی قەبوڵ كردووە، بەڵام وەكو پێویست نییە خزمەتكردنەكەی، ئەوا ئیدی ئەو كەسە بۆی هەیە بەبارتاقای پاداشتەكەی پارێزگاری بكات". سبینوزا. رسالە فی اللاهوت و السیاسە. ت. وتقدیم. د. حسن حنفی. مراجعە. د. فؤاد زكریا. دار الگلیعە. بیروت. ل381.

لێرەدا سپێنوزا قسەلەسەر شێوازی گرێبەست دەكات وەكو پەیمانی كۆمەڵایەتی بۆ دامەزراندن و بەردەوامبوونی دەوڵەت و ئیلتیزامی هەمیشەیی تاك، بەڵام خاڵی هەرە گرینگ ئەوەیە كە تائێستا دەوڵەت تەنها بۆ پاراستنی كیان و دەسەڵات داوای لەتاك و كۆی كۆمەڵگە كردووە كیانەكە و قەوارە سیاسیەكە بپارێزن بەپێی گرێبەستی كۆمەڵایەتی و لەبەرامبەریشدا هەر ئەو ئیمتیازاتەی بە تاكداوە كەلەگەڵ زەمەنی پێش پەیمانەكە جیاوازی هەیە لەنەفع و شێوەی ماف و ئەرك، لێرەوەیە دەوڵەت دەچێتە بەردەم پرسیاری سیاسی و كۆمەڵایەتیەوە، یان ئەو پرسیارەی كە ئایا ئەگەر عەقڵ و عەقلانیەت سیستمی دەوڵەتی دامەزراندووە و خەڵكی ناچاركردووە ئەخلاقی و یاسایی كە كیانەكە بپارێزێ و لەبەرامبەریشدا كەڵك وەربگرێت.

دەوڵەت جگە لەو بونیادەی كە لەرووی ئابوری و جێسیاسی و ستراتیژەوە كە دەبێ هەیبەت، ئامادەسازی دەوڵ لەرووی بەشەریەوە كە ئایا ئامادەی ئەو ئاستەنگانەیە كە دێنە بەردەم قۆناغە سیاسیەكەی، ئایا دەتوانێ لەگەڵ گروپی سیاسی كە ژیانیان لەگەڵ خەڵكی عەوام جیاوازە قبوڵ بكرێ؟، ئایا ئەو هێزە كۆمەڵایەتیە هۆشیارە ئامادەیە كە پێشوازی لەو قۆناغە بكات؟. ئەم پرسیارگەلە بۆ ئەو قەوارە سیاسیانە دەكرێ كەدەوڵەت نین و وەكو دیفاكتۆیەك مامەڵەیان لەتەك دەكرێ، لەوانەش قوبرس و فەلەستین و كەتەلۆنیا و سكۆتلەندا و هەرێمی كوردستان، هەبەت ئەم دیفاكتۆیانە تەنها نەتەوەیەكیان تێدانیە، بەڵام ناسنامەكەیان بەناوی نەتەوەیەكی دیاریكراوەوە لەرووی سیاسیەوە ناوبانگی رێشتووە و هەر ئەمەشە ئێستا بیر لە دەوڵەتی سەربەخۆی دەكرێتەوە.

هەموو ئەو دیفاكتۆیانەی دیكە كەناومان هێنان یەك پارچەن و یەك دەسەڵات بەسەریانەوەیە و كێشەیان لەگەڵ یەك سیاسەت و یەك دەوڵەتی داگیركەر هەیە بۆیە كێشەكەیان ئاسانتر رێشتووە وەكو ناسنامە و مەسەلەی یەكلایی بونەوەی ئەو وڵاتانەش كەبەچەك ئاگر و ئاسن ئەو كێشانە چارەسەر نابن و بەرگەی دەستوور مافی دەنگدانیان هەیە لەریفراندۆمكدا سەربەخۆیی وەرگرن یان بمێننەوە، هەروەك ئەوەی لە سكۆتلەندا بینیمان، بۆیە لەهەمویان جیاوازتر نەتەوەی كوردە

کەتەنها پارچەیەکی دیاریکراوی نییە بەدەست دەسەڵاتکی سەرکەوتکەر و نەتەوەیەکی دیکەی غەیرە خۆیەوە هەبێت و کۆمەڵگەیەکی دابڕاوبێت لێی لەروی جوگرافی و کۆمەڵایەتی و کولتوری و هتد. بەکو زیاتر لەپارچەیەك و زیاتر لەدەوڵەت و هێز و گروپکی کۆمەڵایەتی رووبەڕوی دەبێتەوە و کێشەکەی کردووە بە گرکوڕە، ئەمە جگەلەوەی نائامادەگی خەڵکی کورد و ئەوانەی لەگەڵ کورد دەژین بۆ ئەو گیروگازە سیاسی و ئابوریەی چاوەڕێی دەکات، ساز نەکراوە. چونکە لەروی جیۆستراتیژیەوە یەکلایی نەبێتەوە چۆن و بەچ میکانیزمێك مامەڵە لەگەڵ گروپە کۆمەڵایەتیەکان و کولتورە جیاوازەکان و سنووری جیاوازەکان و دەوڵەتەکان بکات.

بۆ هاوڕێ هێژن، چینی کرێکاران شۆشگێڕ نین … زاهیر باهیر

لە مانگی پێشوودا ، مانگی ئاب، وتارێکم لەژیر ناوی " ئایا کرێکاران چینێکی شۆشگێڕن ؟" نوسی . لە ڕۆژی 24/08/2017 هاوڕێ هێژن بە ڕەخنەیەکی هەمە لایەنەی دووروو درێژ وڵامی دامەوە. کە لق و پۆپکی یەکجار زۆری لێکردبێتەوە و ئاسۆی مەبەستەکەی تیادا فەرامۆشکراوە. من هەوڵدەدەم بە چۆپێی و بە کورتی سەرنجی خۆم دەربارەی ڕەخنەکەی هاوڕێ هێژن ، کە زیاتر خڕۆشنکردنەوەیە، دەربڕم . هیوادارم کە بتوانم ئەمە بکەم .
پێش ئەوەی بەمە سەر ڕەخنەکەی هاوڕێ هێژن دەبێت ئەو بنەمایانە دەستنیشان بکەم کە هاوڕێ ڕەخنەکانی لەسەر بنیاتناون ، کە بڕوای من ئەمانن:
یەکەم : پێناسەکردنی " کرێکاران و پڕۆلیتاریا" لەو پێناسەیەدا کە ئەو کردوێتی بە کرێکاران منیش هاوڕام و پێشم وایە ئەوەی لە وتارەکەی مندا هاتووە کە لێکدانەوەی فەرهەنگی دانشگەی ‘کامبریج’ بۆ چەمکی کرێاکاران، تەواو نییە، هەروەها پێناسەی مارکسیێکانە کە من تا ڕادەیەکی زۆر لە تەکیدا هاوڕام . کەواتە لیرەدا هاوڕی هێژن پێناسەیەکی کردووە بۆ کرێکاران و پڕۆلیتریا ، کە من لە

زربیا هاوام . تنها جیاوازییك بە من لە نوانی پلیتاریا و چینی کرکارانا دبینم ئویش ئویە پلیتاریا کە من زیاتر وشی چوساوان ، کاردار و بە کار-یسن بە دادنم، هەر لە دەر زمانوە دگرتوە بام کرکاران هەموو چوساوان ناگرتوە. کواتە چوساوان لەتك دروستبووی کمی قوچکیی و دواتریش کە ئمە بەرو کمی چینایتی چووە ، هەبووە تاکو ئمە . بام چمکی کرکاران بە چمکە ئاشکراو نوێکی لای هەموو بیردزکان مژوی نگە بگیتوە بە کمتر لە 1000 سالك یا شتك زیاتر .

دووەم: هاوە هژن لە خواست و ویستی خیوە تماشای چینی کریکاران دکات ، نك وکو ئوی کە هەبوون و هەن . هەر ئمش هەکار بووە بوی کە هاوە زیاتر خنیکی ئکادیمیانە نك واقیعانە و مەیدانانە لە وتارکی من بگرت. کواتە ئو نە سەرنجی بدیقتی لە وتارکم داوە، نە وکو سەرنجیش تبینییکانی خی دەربریوە . بگشم بە ئوی کوتم، ئوی کە ئو نوسیسوتی خنیە، نك بە خونری بسلمنت کە کرکاران ششگن گرچی سەرباسی خنکی سلماندنی ششگتی کرکارن . هەر بە هی خنە گرتنیشوە، هەندك لە بگە و نوسینکانی من شونراون [دیارە من نام کە ئو بە ئنقست ئمی کردوە بکو بە وردی وتارکی منی نخوندتوە و هەر لەبەر ئوش بگکانی نو وتارکی بە یکوە گرنداوە] من لە دوایدا بە بگوە دگمەوە سەر ئو شواندنە.
دبت ئوش بم کاتك کە رخنکیم خندوە ، توشی تامان و سەرسومانی کردم، چونکە من و هاوە هژن بە حوکمی نزیکی فکریی و پیوندی پتومانوە زەر جار لەدوان لەسەر زەر باس دکین . هەرگیز هەستم نکردووە کە من و ئو سبارت بە لی کرکاران ، نام پناسی کرکاران ، هیچ ناککییکمان هەبووبت، هەمیشش شؤخیمان بە پیرزکردنی کرکار کردووە . پستکانی ئو لەسەر فیسبوك شاهیدی قسکانی منن کە ئو چن ی کرکارانی بینوە لە کمدا، نك هەر ئوە بکو ی تاککانی کمیش بە گشتی . من لەردا نامەوت نموونە بهنمەوە ئوە کاری خودیی خونرە گەر گومانی لەم سەرنجانی من هەبت، با خی بچت جارکی دیکە پیجە تایبتییکی خویی هاوە هژن و پیجکی ‘ ئازادییخوازان’ یش بسەرکاتوە. لە استیداس من ئستا نازانم بچی هاوە، کرکارانی لابتە شؤشگە!! ئمە بە من ئوندە نوێە، کە لە مانگك کمترە.

بە ئوی کە چوارچوی سەرنجکانی من خنکانی ئو بگریتوە ،

ئەو دەچمە باسکەو . هەو دەدەم تەنها لە هەر خاڵکی ئەو من ئاماژە بە دەڵك یا چەند دەڵکی بکەم ، تاکو زیاتر سەری خوێنەری پەوە نەیشنم و خەشم لە درەژدادەی و ڕزنەگرتن لە وەخت ، بپارەزم .

هاوە هەژەن دەڵت " هیچ دوو کەس و ئەندامانی هیچ خەزانەك و ئەندامانی هیچ گروپەك و کرەکارانی هیچ کەڵگە و کارگە و …تد ناتوانن وەك یەك شتەکان ببینن و وەك یەک بیربکەنەوە و وەک یەک هوشیار بن و وەك یەك هەموو دیوەکانی پرسەك ببینن…… و هەر کەس پاگەندەی ئەوە بکات چینی کرەکار ١٠٠% یان هەموو کرەکاران شەشگەن، ئەوا خەریکی پەرجووکردن و جادووکردنە لە کرەکاران. " باوەناکەم کە من شتەکی دیکەم وتیبەت . منیش وتومە چینی کرەکاران وەکو ' گشت' شؤشگە نین و هەرگیزیش نەبوون . منیش بەیە وتومە ئەوانەی کە شؤشگەبوون کرەکارە سەشیالیست و ئەنارکیستەکان بوون ، نەك هەر هەموویان . دیارە من مەبەستم لە شەشگەی، نەت و هەوە و خەباتی هەتەکاندنی سیستەمەکەیە و بنیاتنانی کەمەی ناقوچکەیی و ناچینایەتییە . ئایا ئەمە ئەوە ناگەیەنەت کە منیش هەستم بەوەی هاوە کردوەو کە هیچ وەخت کەسەکان لە بیرکردنەوە و قسەو کارکردنیانا وەکو یەك نین ؟ [من دەتوانم ئەمە بە شەواندنی قسەکانم، ناو بەرم]

هاوە دەڵت " بەام ئەگەر بەیابەت ادەی ناەزایەتی و مانگرتن و خەڵکخستن و چالاکی و بەشداریکردنی چین و توەژەکان لەنەو اپەینەکان و پاشکارایەکانی اپەینەکان بەراوردبکەین، ئەوا کرەکاران لە هەموو چین و توەژەکانی دیکە شەشگەترن، شەشگەترن نەک لەبەرئەوەی کە مارکس ئاوای دیاریکردووە یان ئەمە خەمان بە کرەکار دەزانین، نەخەر، لەبەرئەوەی کە گەانی سیستەمی چینایەتی لە هەموو چین و توەژەکی دیکەی کەمەی چینایەتی، بە قازانجی کرەکارانە، لەبەرئەوەی کە کرەکار بە گوەرەی هەستیاری پەگەی لەنەو بەرهەمهەنان، اگری چەرخی بەرهەمهەنان و سووەانی کەمەی چینایەتییە"

استە ناەزایکردن بە هەموو چەشنەکانییەو یاخیبوونە لە زوەم زەر و چەوساندنەوە ،بەلام ئەمە مانای ئەوە نییە کە کرەکاران کە بە پولەك زیاتر ناەزایی دەکەن، یا دەیانەوەت ئەوەی کە لە دەستیاندایە لە دەستیاندەرنەچەت ، شەشگەتی بەت ، بەو مانایەی کە ئەمان دەیانەوەت کەمە بەرەو کەمەی سەشیالیستی بەرن . ئەمانەی کە ئەمان دەیکەن خەباتکردنە ، یاخوبوونە ، هاوکاتیش مەرج نییە هەموو یاخی بونەک شەشگەی بەت، جەردە و مافیاکان یاخین و دژی دەوەت و یاساکەشین، بەام شەشگە نین [تکایە با خوێنەر وا

تەنگات کە من کرێکاران لێگەڕێ مافیادا هاوتادەکەم] . دوای ئەوە من نازانم هاوڕێ بەچی ' کرێکاران' لە باقییەکەی دیکەی جیادەکاتەوە کە دەڵێت ' لە گەڵانی سیستەمی چینایەتییدا' بۆ دەبێت کە زیاتر بۆ قازنجی کرێکاران بێت تاکو کابرایەکی بۆ کار، قوتابی، پێکەوتە ، خانەنشیکراو؟ [کرێکار لای من ئەوەیە کە کار دەکات، چونکە ئەو کاتە هێزی بازوی دەفرۆشێت و قازانج لەو وەگایەوە بۆ سەرمایەداریی دروستدەکات، بەڵام کە بۆ کار دەکەوێت یا خانەنشین دەکرێت، لێرە بۆ کرێکارێکی پێکەکەوتە یا بۆ کار ناوترێت کرێکار ، دەکرێت بڵێی کانە کرێکارەکە، من ئەمانە ناو دەنێم چەوساوەکانی، بەدەرتانەکانی ، هێزارەکانی ناو کەمە کە هاوڕێ و هاودەرد و هاوئامانجی کرێکارانن]
هاوڕێ دەڵێت" … پرسیارەکە ئاوا بووایە ‘ئایا هەموو کرێکاران / ئایا هەر کەس کرێکار بێت شۆشگێڕە؟'.." من ئەو تایتڵەی هاوڕێ بۆ سەروتارەکەم بۆ گونجاو نازانم ، چونکە وتارەکەی من زۆر شتی دیکەی گرتۆتە خۆی و ویستوشمە وەکو چین باس لە کرێکاران بکەم ، واتە وەکو گشت نەك وەکو ئەفرادەکانی ناو چینی کرێکاران، کە قسەکردن لەسەر تاك و بەشەکیان گرفتەکی زۆر دروستدەکات. .
هەر لەو بۆگەیەدا هاوڕێ دەڵێ " ". ئەگەر چینی کرێکار و کرێکاران شۆشگێڕ نین، ئەدی چین؛ دژەشۆش، هەڵپەرست، هاوبەرژەوەندی چەوسێنەرانی خەیان و …تد ؟ " باشە من لە کوێی وتارەکەمدا وتومە کرێکاران دژە شۆشن؟ ئەمە شێواندنی نوسینەکەی منە . ناکرێت هاوڕێ هێژن ئەوە بە من ببێت چونکە ئەو من دەناسی کە هەر ڕەش و سپی نابینم. قسەی من لە سەر شۆشگێڕێتییە ، من کرێکاران بە دژە شۆش نازانم مەرج نییە ئەوەی کە شۆشگێڕ نەبێت ئیتر دژە شۆش بێت ، تەوژاڵێکی زۆر لەو نەوانەدا هەن کە نە شۆشگێڕن و نە دژ بە شۆشیش. دیسانەوە دەبێت ئەوە بەمەوە کە پێناسەی شۆش بە من شۆشی کەمایەتییە کە کەمێی سۆشیالیستی بەرهەم دەهێنێت .
وەکو لە سەرەتاشدا وتم ، لەتەك هاوڕێ هێژن-دا دەمەوێ کە پێناسەکەی ‘کامبریج' ناڕاستە . بەڵام لەوەی کە کەسێك بە پارچە کاردەکات ، یا کاری دروستکردن و چاکردنی خانوو دەکات، یا تەنانەت هەر دیکۆرەیشن دەکات، من سەرنجی خەمم هەیە . لێرەدا ئەو کەسەی کە ئەو کارە دەکات مەرج نییە کە کرێکار بێت چونکە لەو کەسانە زۆرن کە کەسانی دیکە دەگۆرن بە پارەیەکی کەم و دەیانچەوسێننەوە. کە بەڵای من ئەوانە کرێکار نین ، خاوەن بزنسی بچوکن هەر وەکو چۆن کابرا دوکانێکی هەیە بەڵام یەکەك یا دووانی تر کاری بۆ دەکات ، گەرچی هاوکات خۆشی هەر کاردەکات بەڵام من ئەو بە کرێکار نازانم . خاڵێکی دیکەش لێرەدا هەیە ئەویش بەوونی پشکە ' سەهم' لە

دووکانەکد، لە شونەکی سەر کاردا وەکو لە شپی جان لویس- بریتانی (John Lewis) دا کە دەستمایەکی ملیار پاونە و هەزاران کرەکار و فەرمانبەرریی هەیە بەنام ، کەسکانی کە کاری تیادا دەکەن ' پشکیان' هەیە سەرەای موچەکشیان ، لەگەڵ ئەوەشدا باوەڕ ناکەم هیچ جۆرە بەیارەکی گورە یا بچوکیان لەدەستدا بێت . ئەمە تەزەك ئاەزە ، بەاستی سەرمایەداریی لە هەموو ویەکەوە هەوە دەدات کە کەسکان هەرچی بن گەندەیان بکات ، مەشکیان بشواتەوە.
سەرنجی من بە گەینی چینی کرەکاران ، ئەوەی کە هاوەڵ باسی دەکات، تا ادیەك یەکە ، پگەی کرەکاران نگەاوە و نبەوونەتە بورجوازیی . بەنام هاوکات لە زەر لایەنی دیکەوە کرەکاران گەاون ، هەم ژیانیان ، چوونەتی کارکردنیان ، ئامرازەکانی کارکردنیان ، بەشبوونیان بە گورەی شارەزایی و تایبەتمەندیی کارەکانیان ، ئەو نەقابانەی کە ئەندامن تیایاندا، شونی ژیانیان، هەژموونی میدیا لەسەریان، بایاخدان بە بازاییکردنی زەر، هەروەها بوون بە کیلەی بانق و …گەلەکی دیکە کە هەر هەموو ئەمانەش بمانەوێت و نمانەوێت کارایی خیان لەسەر بیرکردنەوە و ئامادەبوونیان بە کردنی چالاکییەکی بچوك تا گورە ، داناوە . هەر کەس بخوازێت کە بزانێت چۆن ئەمانەی سەرەوە کرەکاریان، گەیوە من دەتوانم دەیەها نموونەی بخەمە بەردەست.
هاوەڵ دەڵێت " ئەگەر کەسك هەبێت و ئاوا بیربکاتەوە، کە زەری هەژمار شەشگەەی کەسکان و چینەکان دیاریدەکات، بەبێ گومان گرفتی بیرکردنەوە و دیتن و خاییبوونی پاشخانی زانیاریی هەیە"
بەدنیاییەوە نە من و نە ئەنارکیستانی دیکەش ئاوا بیرناکەنەوە ، چونکە لە کایەی شۆشدا ژمارە بەیار نادات بەنام ەنگە سەرەنجام دیاریبکات، بە نموونە ئەگەر شەش شەشی بە تەنها کەمایەتییەکی کەمە بێت، بە نموونە با بەین تەنها کرەکارانی پیشەسازیی ، ئەوە نەك هەر شەشەکە نیە تەواوە بەکسو بەری شەشەکەش هەر بە کەمایەتییەکە دەمێنیتەوە و گەانکاریی بنەەتی و جددی ناکرێت.
لە لاپەیەکی دیکەدا هاوەڵ هەژمن دەڵێت " کرەکاران چینەکی یەکگرتوو نین؟ ئایا هیچ چینەك تەنانەت بورجوازیش هیچ کات یەکگرتوو بووە، تاکو کرەکاران یەکگرتوو بن؟ ئایا مامۆستایان، فەرمانبەران، جوتیاران، خانیشینان، خوەندکاران، دوکانداران، دەاەان، سەربازان، سیخوەان، …"
باسکەی من لەسەر کرەکارانە ، نەك بورجوازی ، هاوکاتیش ئەوە دەڵێم کە سەرکەوتن لە یەکەوتن و یەکگرتندایە . دەنیام لەوەی کە هاوەڵ هاوامە لەمەدا. دوای ئەوەش ، بورجوازی و کرەکار پەرستەکان و ناەزانی ئەنارکیزم هەرچی دەڵێن، ئازادن ، بەنام

واقیع پ□ج□وان□ی ئ□وان قس□ی کردو□ ل□ □ابوردووش و ل□ ئ□ستاشدا.
" من ه□رگیز ل□ت□ك ئ□و□ ی□کناگرم□و□، ک□ کر□کاران ک□مین□ی□کی ناکار بن، ه□ر ئاوا ل□ چین و تو□ژ□ پ□□لیت□ر□کانی دیک□ نای□کگرتووتر و ب□دنگتر و ملک□چتر نین." ب□داخ□و□ ئ□م□ ح□قیق□ت□ک□ی□ و واقیعیش تا ئ□ستا ه□ر ئ□و□ی پیشانداو□و بورجوازی ل□مان ی□کگرتووترن ، ئ□ی ئ□گ□ر وانیی□ د□و□□ت ب□ ل□ خزم□تی ک□مپانیاکاندای□ ، من ب□ د□ی□ها نموون□ت ب□ د□ه□نم□و□ ک□ بورجوازی ل□ بریتانیادا ز□ر ی□کگرتووترن تاکو کر□کاران ، ه□□ب□ت□ ئ□م□ش ه□کاری خ□ی ه□ی□ و ش□و□ی تایب□تی کارکردن ل□س□ر ی□کگرتنی ن□و خ□یان ه□ی□.
ئ□و□ د□س□لم□نم ک□ کر□کاران و □□□یان ل□ ئ□رج□نتینا ز□ر زیاتر و ب□بای□ختر بوو تاکو ی□نان و ز□ر□ك ل□ شو□ن□کانی دیک□ ، گ□رچی ل□ ئ□رج□ننتیناش کر□کار□ س□شیالیست□کان و چ□پ□کانی ناو حیزب□کان و ئ□نارکیست□کان □□□□کی گرنگیان ه□بوو . ه□رچی ی□نان بوو □□□ی چ□پ کاریگ□ر بوو ، ئ□و بارود□خ□ی ل□ ی□نانا خولقابو ل□ □وی خراپیی□و□ ، ک□ل□ کات□کدا بزوتن□و□ی ئ□نارکیست□کان و س□شیالیست□کان ز□ر ب□ه□ز بوون، گ□ر ل□ ه□ر و□ات□کی □□ژاوی دیک□ بوای□ جگ□ ل□ و□اتانی پیش□سازیی□ گ□ش□کردوو□کان ، شؤ□ش ب□رپا د□بوو ب□□ام چ□ند□ك د□وامی د□کرد ئ□و□ د□ک□وت□ س□ر هاریکاریی ن□ون□ت□و□یی.
ب□لام ب□داخ□و□ ک□ ل□ ی□نانا گ□ور□ترین ت□شکانی ب□د□ستهـ□نا .

ل□ خا□□کی دیک□دا هاو□□ ه□ژ□ن د□□□ت " ب□ من و□ک خو□ن□ر نازانم پ□یو□ندی "دیکتات□ری پ□□لیتاریا" و□ك دروشمی چ□پ و ورد□ب□رجوازی چ پ□یو□ندیی□کی ب□ چینی کر□کار و س□لماندنی "ش□□شگ□□بوون و ن□بوونی چینی کر□کار" ه□ی□؟"
هاو□□ گیان من وتار□ک□م پ□یوو□ستکرد□ت□و□ ب□ چ□مک□ک□ی مارکس□و□ ب□ ش□□ش ک□ ل□ کات□کدا ئ□و ' دیکتات□ریی□تی پ□□لیتایا' ب□و ئامراز□ د□زان□ت ک□ ب□ر□و ک□م□لی س□شیالیستیمان د□بات، ئ□و چینی کر□کاران تا ئ□و □اد□ی□ ب□ ش□□شگ□□ د□زان□ت ک□ □ژ□میان پ□د□گ□□□ت و د□و□□ت□کی پ□□لیتاریان، پ□ داد□م□زر□ن□ . ب□□ام من وتوم□ ئ□و□ ه□رگیز پلانی چینی کر□کاران نیی□ و ناشب□ت. دیار□ نا□وونی ئ□و خا□□ ل□ کات□کدا د□رد□ک□و□ت ک□ خ□□ن□ر ت□واوی وتار□ک□م ب□ی□ک□و□ گر□ن□دات□و□ و ب□ پارچ□ پارچ□یی بیبین□ت.
" ؟ چ□ن ب□ب□ گو□دان□ پاشخانی چینای□تی ب□شداری ت□ک□شان د□بین، هاند□ر□کان چین، ب□جگ□ ل□ نا□□زای□تی ب□رانب□ر پ□گ□ و پاشخانی ئابووریی و ک□م□□ای□تیمان؟"
پرسیار□ک□ی هاو□□ ه□ژ□ن دروست□ گ□ر ه□ر ه□موو ک□س□ك ب□ کر□کار

بزانین بام لای من هشتا خکی لە کمدا دکرن بە سە چینوە کرکاران ، پلیتار ، چینی ناوە است کە پفیشناکانن ، چینی بادست و دستبژر . دوای ئوش گر شش بە ششی کمایتی بزانین کە هر زرینی خکی بشدارید کات و بە قازانجی هموان دگتوە ، ئوە تنانت کسانیك کە پگی چینی کرکارانیشیان ، نییە بشدارن لە هنگاوە ششگییکانا .

هاوە هژن دت " بە بچوونی من، هم گوتکە [مبستی گوتکی مارکس- زاهیر] است و هم ئنجامگیرییکشی. چونکە کرکاران وك خوارترین چینی کمە و سختی ە و گرنگی ی چینایتییان دبنە ششگە و زیاتر لە هموو چین و توژکی دیکە خوازیاری گانی ئاوا سیستمك دبن"

لیکدانوی من بە چمکی مارکس ئاوایە کە نوسیومە ، ئوە سرنجامگیرییشم لە واقیعدا کردوە ، کە کرکاران لە هوی باشکرنی ژیانی خیانان، نك گینی سیستمکە بو سیستمی کە من و تە دمانوت. دوای ئوە وکو باسم کردوە کرکاران زر باشتر دژین لە بکاران ، لە خانشینکراوان لە قوتابییان [دیار ئمانە من هیچیان بە کرکار دانانم بلام بە پرلیتاریا، کە چوساوە و بدرتان و هژارن] ئا لم باردا باری ژیانی کرکاران لمانی کە من ناونوسم کردووە خراپتر نییە ، هر لبر ئمشە کە من کرکاران لە قوتابیان و ئوانی دیکە بە ششگەتر نازانم، هر بیش من چمککی مارکس لگە خیدا بە ناکك دبینم . سرای ئمانش تە ئوت لبرکردووە کە تنها بارودخی خراپی ژیان نابتە خولقاندنی نە شش و نە ششگەتیش گر هشمندی لگدا نبت. گر وابوایە لە گلك واتدا دمك بوو شش کرابوو.

" من ئاوا لە دری یکمی ئو پگرافە تدگم، کە ' تکشانی ئابووریی هیچ نییە و نیگتیڤ'، 'کششی امیاریی و تکشان بە دساتی امیاریی پزتیڤ'. دیسان 'تکشانی سندیکا نیگتیڤ' و 'ئگر لە شانی پارتییە امیارییکان بووایەن، ششگە دبوون' . ' کرکاران بە قسی مارکس دکن، لبرئوە خریکی سندیکان'"

هاوە هژنن غدرکی یکجار زرم لدکات چونکە ئم شواندنی مبستکە و نوسینکی منە ، من لە کودا وتومە کە ئوانە هیچ نین؟ ، ئی باشە گر هیچ نین لای من، بچی من هاریکاریی و هاوکاری ئو لایانە دکم کە بە پولك زیاتر نازایی دکن ؟ یاخود هی ئوانە دکم کە غدریان لدکرت؟ من لکودا وتومە کە دساتی امیاریی پزتیڤ ؟ گر خونر بییوت مبستکم پچوانە بکاتوە ئوە زر لوە زیاتریش دتوانت بکات کە تە دییت .

هەموو کەس دەتوانێت شتێك لە وتاری کەسێکی دیکەدا دەربێنی و بە ئارەزوی خۆی بە لادەدا بیبات و بە خواستی خۆی قسەی لەسەر بکات . من هەر ئەوەی پێشتر دەڵێمەوە کە وەڵامکان لای من نییش و سپی نین ، تاکو ئەوەی کە کرێکاران دەیکات بخرێنە خانەی نەگرتیفییەوە ، بەڵام زەربەیان ئامانجیان لابردنی سیستەمێکە نییە کە من وتە دەمانەوێت.

دیارە لە هەندێك حاڵەتیشدا موچە و باری دارایی ناکرێتە پێوانەی شڕشگێڕتی و ناشۆشگێڕتی. ئا لەرەدا هەموومان نموونەی یەکجار زەرمان لەبەردەستدایە هاوکاتیش ئەگەر دەنگدان بە پارتە چەپەکان و کۆمۆنیستەکان کە تا ڕادەیەك کرێکاران و نقابەکان بە خۆیان و نوێنەری خۆیانیان، دەزانن ، هەنگاوێکی پێشکەوتوانەو شۆشگێڕانە بێت ، بەڵام کە نایانەوێ سەر حوکم لەبەئەوەیە دەنگی تەواوی کرێکاران و پڕۆلیتاریای وڵات ناهێنن، ئیدی بە هەر هەکارێك بێت، بەڵام دەنیام هەکارەکەی ئەوە نییە کە کرێکاران، سیستەمی کرێگرتەیی ڕەتدەکەنەوە ، بەڵام دەبینن کە ئەم حیزبانە پێچەوانەکەی دەکەن.

هاوەی هەژێن پرسیار دەکات و دەڵێت " ئایا دادپەروەرانەیە کرێکارێکی کورخانە یان پێاسازی و بارکردن ڕۆژانە هەشت سات کار و چەند سات هاتووچۆی کار و سووکایەتی خاوەنکار و سەرکاریگەر…تد هەندەی بیمەی بێکاری یان بیمەی کەمئەایەتی و دەرمانی و خانەنشینییەکەی من وەربگرێت، کە بەیانی تاکو ئێوارە لەنێو فەیسبووک خەریکی وەنەکردنم؟"

ئە باشە من لە کوێدا وتوەە ئەوە دادپەروەریانەیە؟ نیشانەی پرسیارکردنەکەی ئەو وا دەگەیەنێت کە من ئاوام وتبێت. قسەی منیش هەر ئەوەیە ئەوەی گەر پێگەی ئابووریی باشتر بێت ، گۆڕینی ئەو بارودۆخە بە ئەو کەمتر واقیعیانە ترە تاکو بە کارێك ، قوتابییەك، پێکەوتەیەك یا خود خۆت وتەنی کەسێکی سەر فەیسبوکی وەکو تە ….

هاوڕێ هەژێن دەڵێت " بە بەچوونی من، ئەگەر لەنینیستەك یان ئەندامی پارتییەکی چەپ بیگوتایە " گەر داخوازییەکانیان لە داخوازی ئابووریانەوە بچیتە قاڵبی داخوازیی سیاسیانە." هیچ شایشتەی لەمە نەدبوو، بەڵام بە کەسێك کە هەردەم خەریکبێت خۆی لەو ئاراستەیە جیاواز نیشانبدات، ئیدی ناکرێت کەمگرتنی تێکۆشانی ئابووریی و بەرزنرخاندنی "تێکۆسانی ڕامیاریی"

ئەمەی کە هاوڕێ هەژێن دەیڵێت هەڵگرانەوەی قسەکانی منە ، من گەر ئەو نەناسم دەکەومە گومانەوە لە هەکارەکەی. هەر لەبەر ئەوە دەڵێم کە بە دیقەت وتارەکەمی نەخوێندتەوە یا هەر دەوێن بەئشکردنە. من ڕام وایە کە هەمو ناڕەزاییەکی ئابوریانە ، لەسەر کێشەی خانوبەر ،

کشکانی قوتابییان ، هاریکاری پنابران و کچبران و هموو جر کمپینکی دیک لـ پناوی باشکرنی ژیانی گروپکدا ، گر ‘ بـ سیاسی نکرت’ دچت خانی کاری کمـ خرخوازییکانو ، چونک تـ پیامکت نابت جگ لـ چاککردنی حالی ئوان نابت بـ ئوی پیامی ئو بدیت کـ دبت ئو کشیـ ببسترتو بـ سیستمکو ، گو یشکی بگریت . گر وا کشک نبینیت و مامی لگدا نکیت بای من ئو لـ قازانجی سیستمک دگیتو . من لـ وتارکمدا کـ بـ ئینگلیزی نوسیم ، پنجم بـ ئم اکشا ، گلك کمنتی باشم بـ هات و گلکیش لدوانم بـ ئیمیل لتك هاویانی ئینگلیزی زماندا کرد . داخوازی ئابوریان گر نکرت داخوازی سیاسیان ، ئو لـ سنورکی تایبت تپناکات و ئو پرس هر لودا لبار دچیت چونک کرکاران یا هر کرتکی دیک لـ هوی خکخستنا نابن ، تاکو برگریی باشتر بکن لـ هشی ئایند. [بـ سیاسیکردنی کشیك یا بستنوی بـ سیاستو مانای داخوازیکردنی دسات نییـ.]

” توخم سشیالیست و ئنارکیستکانی نو کرکاران کـ بوون، مگر کرکار نبوون؟” ئوان کرکار سشیالیست و ئنارکیستکانن . ئایا خونرك هیـ کـ بگات ئو قناعتی کـ من باس لـ بورجوازی بکم. سرنجی هاویان ئو بوو گر ناشنییك لو بگیدا هبوایـ، دبوایـ ئو کـ من دناست و دزانت ام چنـ ، لـ خنکیدا بینوسیایـ ” گر چی من دزانم کـ ای زاهیر ئاوا نییـ بام بـ خونر ناشنـ” . لم شنتر چییـ کـ من نوسیوم ” توخم … نو کرکارکان ” باش ئم ئو ناگرتو کـ ئو توخمان خیان کرکارن ، نـ شتکی دیکن . وکو پشتریش وتم هر کس ئو پرسیاری بکردایـ دبوایـ هاو نیکردایـ چونک ئو ای من دزانت هم کوردییکشی زر لوی من باشتر.

” بدوا داچوونی شش بوون و سشیالیزم زادی بزووتنوی کرکارییـ نك کلسری شنبیرانی وردبرجواز… ئگر ئستاش سرای هموو شکستکان و نائومیدییکان، لـ دروی…”

بچوونی من لسر ئوی سروی هاو جیاواز من دقاو دق ئو بـ ای مارکسیان دزانم [من دنیام کـ هاو هژن مارکسیان ناوانت ، بیـ ئو بگیی ونکردنوی دوت] . من وای دبینم کـ شش بوون و سشیالیزم زادی بزوتنوی بشرییتـ لو کاتوی کـ کمی هیراشی و دواتریش کـ گشی کرد بـ کمی چینایتی، نك کرکاران.

کشی من لگ مارکس و مارکسییکانا ئویـ کـ ئوان ششی

سشیالیستی بە کرەکارانەوە و بە تایبەتیش کرەکارانی پیشەسازییەوە دەبەستنەوە چونکە ئەوە تیورە ئابورییەکەی مارکسە و هەموو ژیانی خەی بە ئەوە تەرخان کرد تاکو بیسەلمەنە : شەشی سەشیالیستی هەر دەبەت لە سەر دەستی کرەکارانا بەت، بە ئەمەش دەبەت وەات پیشەسازیی بکرەت، پەلیتاریا زیاتر بەت ، تەکنەلەجیا پەشتربکەوەت ، دونیا بە عەولەمە بکرەت و لەم شتانە. من لەم بارەیەوە لە کەتایی وتارەکەم و لە وتارەکانی تریشما چ بە کوردی و چ بە ئینگلیزی زەرم لەم بارەوە نوسیوە ، گەر کەسانە دەیانەوەت بزانن بە من لەگەە ئەو برگەیەدا نیم بابەن تەنها دوا دوو بەگەی کەتایی وتارەکەم " ئایا چینی کرەکاران شؤەشگەن؟" بخوەننەوە ، ئەو کات هەکارەکانی من دەزانن . لیرەدا تەنها ئەوە دەەم ئەوەی مارکس بە گەیشتن بە کەمەی سەشیالیستی وەهمە، بەام وەهمەکەی مارکس لە لایەن سەرمایەدارییەوە بە بەرژەوەندی خەیان بە هاوکاری بەلشەفی و پارتە کەمەنیستیەکانی تری دونیا کرا بە واقیع .

هاوە هەژەن دەەت " لەرەدا هەم هەست بە ستەمکردن لە کاە مارکس بەوەی هەموو خەتاکان بخرەنە سەرشانی ئەو و هەم ستەمکردن لە خودی کرەکارانی کەمونیست دەبینم. تاکو.."
ئەوەی کە من نوسیومە ستەمکردن لە مارکس، نییە ، من هەموو نەهامەتی چەرخی ابوردومان سەبارەت بە بزوتنەوەی کرەکاران و سەشیالیستی دەگەینمەوە بە لینین و حیزبی بەلشەفی وە لینین، هاوکاتیش تیورەکانی لینین لە هەموو بوارەکانیا بە کارل مارکسەوە گرەدەدەمەوە . لینین شتەکیی نەکردوە بەدەر بەت لە روانگەی مارکس . من هەوەدەدەم کاتەک کە قسە لەسەر پرسەکان بکەم بیانگەمەوە بە گوەیشەیان . کەواتە لای من ئەسەی سەرچاوەکە مارکسە ، دوای ئەوەش ئەوەندەی مارکس ناسراوە و فکر و تیورەکانی ئەو کارایی خەی داناوە و دایدەنەت لەسەر سەشیالیست و چەپ و هەندەکیش لە ئەنارکیستەکان ، ئەوەندە بیردەزەکانی دیکە کە هاوە هەژەن ناونوسی کردون دایان نەناوە . بە کەسەکی وەکو هاوە هەژەن کە نزیکە لە منەوە پەشموایە سەرجەمی پەست و وتارەکانم ەنگە بخوەنیتەوە ، دەبوایە لە مەبەستی من باشتر بگەیشتایە و لەو پرسیار و برگەیە، خەی بپارستایە.
کاتەکیش کە قسە لەسەر هەر یەک لەو بیردەزانە دەکەین ، مەسەلە سەرکەنەکردن و تەشقەلەکردن نییە پەیان ،بەکو پشکنینی واقیعە کە ئایا ئەو شتانە بە عەمەلی ەوویداوە یا هەر لە مندانەانی خەیاندا لەبارچوون ، بەای من تیورەکەی مارکس کاتی خەشی تیورەکی نەزەك بوە ،دەنا بە درەژایی 160سا بەرەکی دەدا.
" گەانکارییەکان چی بوون، خەیی و پووکانەوە و ملکەچبوون و

سوپاسگوزاری کیلوارانە بە سیستەمی سەرمایەداری، یان گەانکارییەکان بابەتی بوون و بزووتنەوەی کرەکاری و سەشیالیستی بە هەموو شەوێك تیرەرکراوە؟ هەموومان گەانکارییە بابەتییەکان دەبینین، بەام هەموومان هەکارەکان نابینین و ناکرەت بەبە خوەندنەوە و دەستنیشانکردنی (خەییبوون یان بابەتیبوون)ی هەکارەکان”

من لەردا هاوە هەژەن بە ناکەك دەزانم لەگە ئەوەی کە پەشتر لەهەمان ەخنەدا وتی، هەروەها لە زەرەک لە پەستەکانیشیا، کە لەو بواردا دەدوەن . لەردا باس لە تییرەرکردنی بزوتنەوەکە دەکات. باشە ئەگەر تیرەرکرابن لە لایەن کەوە و بە بەکارهەنانی چەکی کە تیرەر کراوەن؟ لای من ئەوە ەاستییە کە ئەوەندەی لە لایەن چەپەکان و کەمەنیستەکانەوە تیرەرکراون ئەوەندە لەلایەن سسەرمایەداریەوە، نەکراون . لە لایەکی دیکەشەوە هاوە هەژەن لە هەندەك لە پەستەکانی سەر فەیسبوکیدا ئەو، خەك ، خەمان ، لەمە دەکات کە بوینەتە هەموو شتەك ، تەنانەت بە سیخوەیش بە پاراستنی ئەم سیستەمە.

” بەام شکانەوەی جەنگ و کوژرانی خەك بە قازانجی کرەکاران، ناتوانم بەوابکەم، چونکە ئەوانەش دەکوژرەن یان خودی کرەکارانن، یان منداەانی کرەکاران و پەیوەندییە کەمەایەتییەکانی ئەوانن. خە بەواناکەم قوربانیانی جەنگ سەرمایەداران و دەسەاتداران و منداەانی ئەوان بن، تاکو کرەکاران پەشکی ئاگری جەنگیان بەرنەکەوەت و بە ق….”

لەردا واهەست دەکەم کە بە چەندینجارە ەاو وتارەکەی من شەوەنراوە . چونکە من نەم وتووە کە ئەو جەنگانە لە قازانجی کرەکارانە ، بەکو پەچەوانەکەیم وتووە، دوای ئەوەش من نەم وتوە کە کرەکاران بە ئەنقەست دەچنە جەنگەوە دژ بە کرەکارانی وەاتەکانی دیکە. من وتومە کە پەگەی چینایەتی و کەمەایەتی کریکاران سیسیتەمەکە بەهەزتر دەکات ، ئەوە کرەکارانن کە قازانج و سەرمایە زیاتر دەکەن ، چەك و تەقەمەنی دروست دەکەن . کەواتە ەاستەوخە و نااستەوخە کرەکاران پارەزگاریی سیستەمەکە دەکەن . 8 تاکە ساە جەنگی نەوانی عیراق و ئەران بەردەوام بوو لەم وەاتەی بر یتانیادا ەژەك نقابە مانی نەگرت دژی ، ئەوەندەی من بزانم لە هیچ وەاتەکی ئەوروپای خەرئاوادا ئەوە ەوی نەدا. ئەوەیە کەمن دەەم کرەکاران لەم وەاتانەدا ژیانی خەیان لەسەر ژیانی کرەکاران و چەوساوانی دیکەی دوونیا بنیاتنراوە و دەنرەت. من و هاوە هەژەن پەشتر قسەمان لەسەر ئەمانە بە درەژی کردووە و هەردووکیشمان هاواا بوین .

” زەر بەداخەوە، چ هوشیارانە و چ ناهوشیارانە، چ خوازراوانە و چ ناخوازراوانە، هاوە زاهیر لەنەو ئەو چەند دەە خەریکە جەنگ وەك

زادی سرووشتی سیستم و سروریی چینایتی و وك پداویستی لە سووهشتنوی بازار و وك ئامرازی کوشتنی برنگاری و تکشانی پلیترکان بگشتی و کرکاران بتایبتی، دیگت بە خواست و قازانجی کرکاران؟”

لردا مبستکی من لو پگراف بو لایندا براو کە تاکو خونر خوندنوی هە بە نوسینکی من بکات، یا بو باردا دخرتە دمی خونر . من ئوم وتوو ، کە ئوی ئم سیستمی راگرتوو و بهزی کردوو و بوتە هی جنگ و ئم کارساتانی کە دیبینین خولقاون ئمین ، خمانین ، ئمە بش سرکییکین لە سیستمکە کە سرمایدارییە چ لە وی چندایتییو و چ لەوی چونایتییو ، ئمە بناخی سرکی دروستکری ئم کمە و سیستمین، بورجوازی، سرمایداریی بە بە ئمە نیان دتوانی و ناتوانن جنگ، ووکردن ، ماکاولکردن ، ورانی دروستکردنی سرمایە و ..هتد دروست بکن . هەبت هاوە است دکات کە خودیی سیستمکە و سروری چینایتییە [بەام سروری چینایتی بوانی سرو دروست دکرت] ، کە دونیای بم حاە گیاندو ، باوە ناکم کە من ایکی جیاوازام لو هبت ، بەام پرسیارکە ئویە ئو کیە کە ئو سیستمی بهزکردوو ؟ ئو کیە کە ئو قودرت و توانایی داوتە دست سرمایداریی ، بورجوازیی، تاکو ئو جنگ و نهامتیانە ووبدن ؟ وەامکی: ئمین ، بە دربستییە لە ەکنخستنی خمانا ، نبوونی یکتیمان ، غائیببوونی ەحی شؤشگەانە ، ئیدی بە هر هکارك بت. من ویستوم جخت لسر ئو بکموو نك ئوی کە هاوە هژن [ناتوانم بەم هەیگەاوتو] بەام دیقوتی لسر نداو.
هاوە هژن پرسیارکی زر جوان دکات ، من ئوم قبوە لە دمی خونرکو بەام نك خیو چونکە ئو من دناست و دبت وکو خونرکی وردا لە مبستی من گیشتبت لە نوسینی ئودا . دەت ” بە من وك خونرك، ئو پرسیار دتە پش، پیوندی ئوی ئنارکیزم چییە و چی نییە، بە سلماندنی “شەشگەبوون و ناشەشگەبوونی چینی کرکار و کرکاران” چییە؟ ئوی ئنارکیزم هزرە ….”

بە ئمە من دەم بەە هندك لە ئنارکیستکان پە لسر شەشگەتی کرکاران دادگرن و بە چدمکی کرکارانی وەاتانی پیشسازیی گشکردوو، دبینرت، کە ئم جرە تەوانیینە کورت دهنت چونکە ئی چی دەن سبارت بو وەاتانی وکو لای خمان

و ئەفریقا و ئەمریکای لاتین و .. هتد ، کە کرێکارن بە تێگەیشتنی ئەوان هێشتا هەر کەمایەتییەکی زۆر کەمە ، کە لەو بارەدا ئەوە دەداتە دەست من، کە شەش هەر شەشی کرێکارانە نەك هی سەراپای کەمە و کەمەنتییەکەن. بەڵای من ئەمە خاڵی جیاکەرەوەی نەوانی ئنارکیستەکان و مارکسییەکانە بە خودیی مارکسیشەوە و خاڵی لێکترازانیانە . حەز دەکەم خوێنەر ئەوە بزانێت من ناموێت لێخنە لە حیزبی کەمانیستی کارگەریی بگرم گەر پەنجە بە بنج و بناخەی یا سەرچاوە تیوریییەکەی کە لینینە ، ئانەکەشم ، من ناتوانم لێخنە لە لینین بگرم ، گەر بەڵاستی پێویستی نەکەمەوە بە مارکسەوە . لە کاتێکدا کە مارکس و لێحی مارکس و تیورەکەی تا ئێستاش زاڵە و لە خزمەتی سەرمایەدارییدایە هەر ئاواش دەمێنێتەوە. لای من بەشێك لە خەباتی ئەمڕۆ دەبێت لە هێواشاندنەوەی چەمکە ئابووریی و سیاسییەکانی مارکسەوە دەستپێبکات ، گەرچی لێنگە کەسانێکی زۆری ئنارکیست لەمەدا لەگەڵما نایانەوێ [ئەمە بە ئەمەی کورد زۆرووریییە چونکە هەموان دەبینین تازە کتێبی سەرمایەی مارکس دەکرێت بە کوردی و وانەی لەسەر دەوترێتەوە یاخود کتێبەکانی لینین و ترتسکی دەکرێنە کوردی و خەڵکیان پێ دەبەنگدەکرێت] . بەڵام ئەوە ئاشکرایە چەپ و سۆشیالدیمکرات و کەمانیست و سۆشیالیستە دەسەڵاتخوازەکان تا ئێستا هەژمون و کارایی خۆیان هەیە و لە هەموو هەنگاو و کارو پلانێکیانا پێنا بەچەمکەکانی مارکس و لینین دەبن. هاوڕێ هەژن خۆی باش دەزانێت گەلێك لە مارکسییەکان ناتوانن یەك لاپەڕە بنوسن گەر پێنا بە قسەیەك ، بگرە یەکی مارکس ، ئینجلس ، لینین، ترتسکی نەبن . بۆیە دەبێم لە پاڵ کارەکانی دیکەمدا ئەوەش بەشێك دەبێت لە کارم، من ئازادم لەرەدا چۆن بیر لە مارکسی و ماکسیە-لینینییەکان دەکەمەوە ئەوەندەی پرسەکەم نەبەم بەڵای درەکردن و بوختانکردن و شکاندنی کەسایەتییەکانیان، هەر ئاواش هەموو هاوڕێیانی دیکەش بەهەمان شێوە ئازادن . ئەوەشی کە بە من دەڵێت ڕوانگەی من بە چینی کرێکارن و کەڵێی ئایندەی سۆشیالیستی ، ڕاست نییە، فەرموو با لە شوێنیکدا [مەبەستم هاوڕێ هەژن نییە بەڵکو ئەو خوێنەرانەیە کە ئەو ناوی هێناون] ڕۆشنایییان بخەینە سەر. بەڵام گەر ئەو هاوڕێیانە ئامادە نەبن ئەمە بکەن بە هەر هەکارێك ، کەچی خەم و ئنارکیزمیش تاوانبار بکەن لەژێر لەوەوە ، ئەوەیان دەسەڵاتی من نییە.

جەمکی پەڵیاتاریا بەو شێوەیەی کە هاوڕێ بکاری هێناوە و لە تەك ئەوەشی کە دەمێنێتەوە جگە لە باڵادەستان و دەستبژێر ، من ناکەکیم لە گەڵیدا نییەو هەر ئەوانەن کە شەش دەکەن . دەبێت

ئوش بم گر شش بە تنها هر هی کرکارانک بت کە لسر کارن ، بە واتایکی دیکە گر ئو کرکارانە خیان بە تواوی خکانی دیکە لناو کمنتییکە، کمکە ، دڤرکە ، بەندنکنوە و تنها خیان دستبگرن بسر کارگە و کارخانکان و مزرعکانا و شورای کرکاران یا کمیتی کرکاران دروستبکن ، ئیتر ئو کاتە خیان بەرهمهنر و دابشکر و بیادر دبن ، بدر لە سرجمی خکانی دیکە ، سرنجامکی دروستکردنی دساتە ، نە شتکی تر .

" … چونکە تنیا لنو ئو بیرکردنوە و تووانینە، "جیهانی سیم" ششگە نییە و پلیتاریای تدا نییە. ئوی داژرانی ئو تیئرییە چی دن، چ پیوندییکی بە چینی کرکار و کرکاران و سلماندنی "ششگەبوون و ناششگەبوونی چینی کرکار و کرکاران" هیە؟ کە گوتوویتی کاتی شش نهاتووە؟"

ئوی کە لو دوو کوانەدا هاتوە، ای من نییە ، ئوە ئو تیوریە کە بوو بە چمکك، ئسکی بە مارکس دگیتوە نك بە سیتالین و لینین. هبەتە مبەستم ئوە نییە کە مارکس بە دق ئاوای وتووە ، بکو لە لکدانوی چمککانی ئووە مارکسییکان گیشتنە قناعتی هبوونی ئو 3 جیهانە. ئمش لە دابشکردنی قناخی هاتنی کمووە بە 5 کمە، دیارە ئوە استە لە هر یککیانا چوساندنوە بووە واتە چوسنر و چوساوە هبووە ، هیراشییت بردوام بووە بام ئمانە لە هر قناخکیانا شیوازکی جیاوازی بخوە گرتووە . ئا لم باردا مارکس و مارکسییکان کمی سشیالیستی تدکنوە ئگر کمکە بە قناخی سرمایداریی پشکوتوودا، تنپت. ئمە جگە لوی کە ئوانییش و مارکسیش هیچ بایاخکیان بە کشی هیراشییت نبووە . داوای لبوردن دکم کە دیسانوە دبت سری خونری پوە بییشنم چونکە هم لم سرنجاندا باسم کردووە هم لە وتارکانی دیکشمدا بە درژی لوە دواوم . مارکس و مارکسییکان چینی کرکاران بە دینمی شش دزانن ، بە ئمش باوییان بە چندایتی کرکارانە، بە پشکوتنی تکنلجیا و سرمایداریی گشکردوو هبووە، ئویش بە دوو هە: یکم : تاکو چبوونوی (ئیستیقتابی) چینایتی دروست بت. دوو: مارکس باوی وابووە کمی بەرهم و خواردن کشی گوری کمە بووە ، بە گومان لای ئو گشکردنی سرمایداریی هردوو کشکە میسر دکات . لبە ئوش سشیالیزم و کمنیزمیان کردوە بە دوو بشوە . ئو تووانینی مارکس و مارکسییکان هم چمکی 3 جیهانی داهنا و هم

کۆمەڵی سۆشیالیستیشی پێ بڕند کرد و بەستییەوە بە کۆمەڵانێك کە سەرمایەداریی تیایدا گۆشیسێندووە . کە بەڵای من کۆمەڵی سۆشیالیستی سەرنجامی هەبوونی زەمینەی بونی چەوساندنەوە و هەبوونی پێبەندی هیراشیانەیە ، هەر لەبەر ئەمەش هەر لە سەرەتای دروستبوونی کۆمەڵی چینایەتییەوە ، خەبات بۆ کۆمەڵی سۆشیالیستی بووەتە پەویستی و ئامانج.

کۆشەی ئیکۆلۆجی هەرگیز نەبووەتە کۆشەیەکی بناخەیی لای مارکس ئەوەندەی لای پرۆکتکین و بوکچین بووە ، بگرە بە پێچەوانەوە مارکس باوەڕی وابووە کە دوو ململانێ هەیە. یەکەمیان ململانێی نێوانی چینەکان و دووەم ململانێی نێوانی بەشەریەت و سروشت ، ئەو بە ئەمەی وابووە بە ئەوەی بەشەریەت خەی ڕزگار بکات دەبێت پاوانەی سروشت بکات . کۆشەی ژینگە و ئیکۆلۆجی بەداخەوەم کە بڵێم ، زەرینەی کورد بە چەپ و کۆمۆنیست و ئاستییەوە ، تەقەی سەریان دێت و نەبوونە بەرنامەیەکی سەرەکی لایان ، کە لای من کۆشەی ئیکۆلۆجی بەشەکی گەورەی شێشە.
سەرنجی من بە پێگرافەکەی دوای ئەوەی سەرەوە. من هەرگیز نەم وتوە کە کرێکاران دژە شێشن ، من باس لە ئەستاو ئابووردوو دەکەم کە ئاستییەک هەیە کە ئەویش ئەوەیە کە کرێکارن خەیان گونجاندووە لەگەڵ سیستەمەکەدا ، هاوکاتیش دەنیام کە لە ئایندەدا زەربەیان ئاوا بە دەربەستانە نامێننەوە.

" بەڵام (شێشی کۆمەڵایەتی) یان (کۆمەڵایەتییبوونی شێش) بە واتای هەموو خێك نییە، بەڵکو بە واتای بزووتن و گۆڕانە لە دەرەوەی نەخشە و قاڵبی ئایدیۆلۆجی پارتییەکان و ئامیاران، خەبەخەیی خێك،.."
لەگەڵ ئەو بۆگەیەی سەرەوەدا من گرفتکم نییە بەڵام لە پرسەی شێشدا لە بەرهەمی شێشدا گەر هەموو شتێك بە کۆمەڵایەتی نەکرێت ، ئەوە توژاڵێك دەبێتە هەموو شتێك . من پێشتر ئەمەم ئونکردەتەوە لەبەر ئەوە خەم دووبارە ناکەمەوە .
لە کۆتایدا دەڵێم من زەر سوپاسی هاوڕێ هێژن دەکەم بە ڕەخنەکەی ، گەرچی من نازانم هەموو خوێنەرێکی بابەتکەم هەر وەکو ئەوەی دەخوێنێتەوە ، یا نا، بەڵام ، هاوڕێ هێژن ئەو دەرفەتەی بە ڕەخساندم تاکو من خەم باشتر ڕۆشنبکەمەوە، نەکا خوێنەرانی دیکەش هەمان ئەنجامگیریی لە وتارەکەم بکەن .

زاهیر باهیر – لەندەن
02/09/2017

-_____

*خوێنەری بەڕێز گەر خوازیاری خوێندنەوەی وتارەکەی من و هاوڕێ هەژێن-یت، تکایە سەردانی ئەم لینکەی خوارەوە بکە : Anarkistan.com

---

٣١ی ئاب لەکارنامەو سیاسەتی پارتی! … نوری بەشیر

میژووی بزوتنەوەی کوردایەتی و حزبەکانی، لەسەرو هەمووانەوە پارتی وێکەتی سیخناغە لە سیاسەتی نەکرایەتی و خەشخزمەتی بە وڵاتانی ناوچەکەو زلهێزەکانی دنیا… ئەم کارنامەو سیاسەتشیان بەشکە لە ماهیەتی چینایەتی ئەم حزبانە وەک حزب گەلەک کەنونەرایەتی بەرژەوەندی و سیاسەتی بەرژوازی و سەرمایەداران و بنەماڵەیی کوردستان دەکەن، ئەمانە بەشکن لەماهیەتی ئەم حزبانە چ لەشاخ و چ لەشارو لەیان جیانابنەوە.

٢٧ ساڵی دەسەڵات و کاروکردەوەی سیاسی و نەخشەو کارنامەی ئەم حزبانە لەشارو بەسەر ژیانی خەڵکەوە، پەاوپێ لەساتوسەودا و نەکەری لەگەڵ دەوڵەتانی ناوچەکە لەچەشنی حکومەتی بەعس، دەسەڵاتکانی حکومەتانی تورکیا، دەسەڵاتی جمهوری ئیسلامی ئێران و بردنە پێشەوەی ئەجیندای ئەمریکاو غەرب. کەمەگەی کوردستان و هەموو کەسکی ئاگا شاهیدی سیاسەتی ئەم حزبانەیە، کەچەن هەمیشە لە بەشایی و قەشتی نەوان دەوڵەتکانی ناوچەکەدا، خەریکی بەهرەبەردارین و هەرجارەی لەگەڵ یەکێک لەو دەوڵەتە چنگ بەخوەن و دەندانەی سەرمایە دەست تێکەڵ دەکەن و دەبنە جێبەجێکەری سیاسەت و نەخشەکانیان… دەبنە ئەقەڵەگوێیان و پێش لەشکریان بە دەکەن… تا سەدام حسەن و رژەمی بەعس مابوو، هەمیشە ئومێدەکیان پێوەی گرەدابوو تا لەدەسەڵاتی رەشی خەیان بیانکات بە هاوبەش. کە ئەم دەسەڵاتەش کەوتە بەر سیاسەتی ملهوڕانەو جەنگی ئەمریکا و غەرب، هەر ئەو حزبانەی سەدام حسەنیان بە ئەندازیاری حکومی زاتی دەزانی، ئەم جارە بوونە خەشخزمەت بە سیاسەتی جەنگی و ملهوڕانەی ئەمریکاو غەرب و لەسەر لاشەی لەخوەن هەڵکەشراوی خەڵکی عەراقدا، بەدوای

بەرژەوەندیەکانی خەیانەوە بوون، وە بوونە بەشەکی بەشدار لە مەژوویەکی رەشی جەنگ و ئابەقەی ئابوری و …تاد. بەدوای نەمانی دەسەلاتی سەدام حسین و رژەمەکەشیدا، ئیمزایان دا لەدەسەلاتەکی قەومی عەربی مەزهەبی لەچوارچەوەی فیدراڵیزمەکدا کەکەشەی قەومی بەهەواسراوی هەشتەوە و بەردەوام خەریکی چەواشەکاری بوون. لەجیاتی ئەوەی کەک لە بەشایی دەسەلات لە کوردستاندا بەئاقاری سەربەخەیی کوردستان و پەکهەنانی وەاتەکی سەربەخە وەربگرن، بوونە هاوبەش لە دەسەلاتی عروبی ئیسلامی و شاگەشکەی پەست و داهات و بەشداری سیاسی لە بەغدا بوون. بەو کارەشیان هەم کەشەی قەومیان بەهەواسراوی هەشتەوە لەچوارچەوەی عەراقدا و هەم بوونە ئەژدیهای هەزار سەر بە دزینی هەموو داهاتی سەرزەوی و ژەر زەوی کوردستان… قایمکردنی جەپەی سیاسیان بە سەرکوتی هەر دەنگ و بزوتنەوەیەکی رەوای خەڵکی کرەکارو زەحمەتکەش لەدژی دەسەلاتی مافیایی و تاڵانکاریان.

ئەگەر ماهیەت و سیاسەت و نەخشەو کارنامەی ئەو حزبە بەرژوا ناسیونالسیتە کوردیانە، تاکو دەیەیەک لەمەوبەر لەلایەن کەمەنیستەکان و حزبی کەمەنیستی کرەکاریی کوردستانەوە ریسوا کرابەت و ئەو کارنامانەیان وەک عادەتەکی هەمیشەییان ناسرابەت. ئەوا ناڵزایەتیەکانی تا ئەستای خەڵك، دژی پارتی و یەکەتی و بووەتە یەک پەیام و قسەوباسی رەژانەی جەماوەری بەدژی ئەم هەزانە و ریسوا بونیان، بەتایبەت لەلایەن جەماوەری کرەکارو کەمدرامەتی کەمەگە لەکارمەندو مامەستا ولاوان و ژنان و خانەنشینانەوە، کەرەژانە لەمیدیاکانەوە هاوارو ناڵەیانە بەدەست دەسەلاتی حزبە کوردیە خەماڵیەکانەوەیە، کەهەموو جومگە ئابوری و سیاسیەکانی کەمەگەیان دەست بەسەردا گرتووەو مافیا ئاسا خەریکی تاڵانکارین.

٣١ی ئابی ساڵی ١٩٩٦ یەکەک و گەشەیەکە لە درەژەی ئەو کارنامەو سیاسەتە کە خەڵکی کوردستان شاهیدیەتی… وە بەشیکە لە عادەتەکی هەمیشەیی و کارنامەی حزبەکانی بزوتنەوەی کوردایەتی لە چوارچەوەی جەنگی دەسەلاتدا. پارتی دیموکراتی کوردستان بەسەرکایەتی مەسعود بەرزانی، دەستی عادەت ئاسای راکەشا بە دەسەلاتی بەرژوا قەومی دەندەی بەعس بەسەرکایەتی سەدام حسەن، بە تەکشانی رەقیبی هاوبزوتنەوەکەی یەکەتی نیشتمانی کوردستان بەسەرکایەتی جەلال تاڵەبانی کەئەویش ببوە هاوکاری جمهوری ئیسلامی ئەران و هەزەکانی ئەم رژەمەی سەنگسارو سەدارەیەی پەلکەش کردبوو بە کوردستان… بەم کارەشیان کارەساتەکی لەبیرنەچووەویان خستە سەر خەرمانی مەژووی

ڕۆشیان.

٢١ ساڵ لەمەوبەر پارتی بۆ ئاشکرا دەستی کرد بە ژمێری سەدامی گەیاندەوە سەرخەتکی کوردستان و کوشتارکەی زەری لە ئازادیخوازان کرد بە بەرچاوی خەڵکی ناوچەکەو جیهانەوە، کەخەتکانکی زەر، لەمەدەنی و ئەندامانی حزب و لایەنی ئۆپۆزسیۆن لەهەولێر بوونە قوربانی سیاسەت و بەرژەوەندیکانی شەخوازانەو دژی خەڵکی پارتی و بەدەستی هێزکانی ڕژێمی دەندەی بەعس، کەزەرەک لەوانە ئیعدام کران و زەرەکی تر تا ئێستا بەسەرو شوێنن. وەخەڵکی کوردستان و ئۆپۆزسیۆنی ڕژێمی بەعسی ئاوارەو خەڵتانی خوێن کرد، تەنها بە ئاوەی هێزکانی یەکێتی نیشتمانی پاشکۆی پێبکات و تەوازن هێز لەبەرژەوەندی خەی هاوسەنگ بکات، کەلەوکاتەوە تا ئێستا بەشەو کێشەی نەوان ئێم دوو حزبەی کوردایەتی، بەنکەریان بە وەاتانی ناوچەکە و ئەمریکا، بە تاانکاری سەروەت و سامانی کوردستان و عێراقەوە، بەتام لەبەرامبەر خەڵکی کوردستاندا یەک هەڵوێست و دەست لەناو دەست بوون، هاوکار بوون لەهێزارکردن، برسیکردن، بە ئاو و کارەبا و بە موچەیی خەڵکی کوردستان و تیرەرو ڕاووڕووت و کاری مافیایی و دابەشکردنی کوردستان بەزەرنی زەردو سەوز. واتێ ٣١ ئاب تاکێ کارنامەو عادەتی حزبەکانی کوردایەتی نەبووە، پارتی چەندین جاری تر پێشلەشکری بە دەبابەو هێزکانی دەوڵەتی تورکیا کردوە، شەی هێزکانی حزبەکانی تری کردوە. ساتوسەدای لەگەڵ ڕژێمی بەعس کردوە. حزبەکانی تری کوردایەتی بەتایبەتیش یەکێتی بەهەمان شێوە، تەنیا لەبەرامبەر مانەوەی دەسەاتیان بە بەرژەوەندی کەمایەتیەک و برسیکردنی زەربە لەکەمەگەدا، دەستیان لەهیچ تاوانکاریەک و نەکەرایەتیەک نەپاراستووە.

ڕاستە خەڵکی کرێکارو کەمدەرامەتی کەمەگە دژی یەکێتی و پارتی و سیاسەتەکانیان هەن، دژی کارنامەی پارتین لەوانە ٣١ ئابن لە هەنانەوەی بەعس بە کوردستان، بەتام هێشتا ئێم خەڵکە بەش مینەتە ئێم برسی و ەش و ڕووتە، ئێم خەڵکە بە موچەو ئاوو کارەبایە، ئەو خەڵکە کەسوکار تیرەرکراوانە، هەز گەلەکی کوردایەتی کە دژی مەدنیەت شارستانیەیە یارمەتی دەری کانپەرستیە، بەتام هێشتا ئەو خەڵکە ریزی خەی لەسیاسەت و ماهیەت و کارنامەی بەرژوا ناسیونالیزمی کورد جیا نەکردەتەوە، خۆشخەیاڵی بەو هەزانەو بزوتنەوەی کوردایەتی لەکەمەگەدا وقعیەتکی تاە. ئەمش بەتە هەی ئەوەی هەر کاتێک ئێم هەز ناسیونالیستانە ڕوپەش و ناوی خەی بگەت و لەژەر ڕوپۆشیکی تردا سیمای درەزنانەی بشارەتەوە، قابیلی

ئەو هەیە خەڵك شوێنی ئەو خەتە نوێیەو ئەو دەموچاوە تازەیەی ناسیونالیزمی کورد بکەوێت کەهەمان کارنامەو سیاسەتی پارتی هەیە.
٣١ی ئاب وەك کارنامەو سیاسەتکی پارتی کە ناتوانێت لە ماهیەت و کارەکانی ناسیونالیزمی کورد و پارتەکانی جیا بکاتەوە، قابیلی فەرامۆشکردن نیە، قابیلی ئەوەیە لەلایەن حزبەکانی کوردایەتیەوە دووبارەو سێ بارە بکاتەوە. پەیەکی ڕەش و شەرمەزاریە بۆنەوچەوانی پارتی و ناسیونالیزمی کوردەوە.
بەیە ڕێگاچارەی خەڵك بە دووبارە نەبوونەوەی کارەسات و مەرگەسات و یاریکردن بەچارەنوسیان، هاتنە مەیدانکی ئاگایانەو ڕەکخراوبوون و خەجیاکردنەوەیە کە لەکارنامەو سیاسەت و ماهیەتی ناسیونالیزمی کورد. خەڵکی کوردستان بە ڕزگاریان لەدەست ئەم دەسەاتەو ئەو مەرگەسات و تراژیدیایانەی لە چەشنی ٣١ ئاب، پێویستە دەستبەرن بە ڕەکخراوکردنی ڕزەکانیان لەدەرەوەی سیاسەت و بەرنامەی ئەم حزبانە، و پێویستە بەشوێن ڕێگاچارەی گونجاوو کارسازی خۆیانەوە بن کەهەزو دەسەاتی ئەم نوێنەرانەی بەرژوازی لەکوردستان بە هەمیشە دەستکەتا بکەن.

مەسعود بارزانی گوللەی ریفراندەمی لە خۆی دا … فەهد گردەوانی

{{{پەنجەکانم هەوەڕن ئەگەر قەەمم بە سەربەخۆیی کوردستان بنووسی نەخۆر…. فەهد گردەوانی}}}
دیارە سەربەخۆیی میللەت پێویستی بە ڕیفراندەم نی یە و کوردیش وەکو هەموو میللەتان مافی سەربەخۆ و مافی دەوەەوت و مافی ئاەای هەیە . ساەی 2005 گەورەترین و پیرەزترین دەنگدانی خەکی کوردستان 88%98 بوو بە سەربەخۆیی ، کەچی پارتی و یەکەتی ئەو دەنگانەیان خستە ناو زبڵدان و پەکەوە چوونە بەغدا و دەستووری عەراقی تازەیان داشتەوە و یەکیان بووە سەرکی عەراق و یەکیان بووە سەرکی هەرەم .
مەسعود بارزانی هەتا بەرواری 25/9/2017 ی دەستنیشان نەکرد بە

ریفراندەم وڵاتان ئەمریکا ، بەریتانیا ، روسیا ، فەرەنسا ، تورکیا ، ئێران ، دەنگیان بەرزنەبۆوە و داوای دواخستن یان نەکرد گوایە کاتەکە نەگونجاوە . هیچ لەو وڵاتانە بە ئاشکرا و بە دزی دژی مافەکانی کوردستان نەبوون بەتایبەت لەپاش ئەوەی پێشمەرگە و کورد زۆر بە تۆندی دژی داعش هاتنە دەست .

لە کۆبوونەوەی سەری ەش لەگەڵ حزبەکان مەسعود بارزانی کە دەرگای پەرلەمانی داخست و سەرکەکەی شاربەدەرکرد بۆیاری ئەو بەروارەی بەسەر هەمووان چەسپاند . شەرە نووسین و شەە کۆبوونەوە پارتی و مەسعود بارزانی ناچارکرد بەبێ هیچ مەرج داوا بکەن سەرکی پەرلەمان و پەرلەمان بخرێتەوە کار ، ئەگەرچی سەیری بڵاوکراوە و نووسینی نووسەرەکانی سەر بە پارتی بکەیت بە دەیان بیرو را بڵاوکراوە لە دژی پەرلەمان و سەرکەکەی جارجارەش دەگوترا هەر پۆیست بەو بریارەناکرێت کە لە پەڵەمان دەربچێت بەکو هەردەبی ریفراندوەم ئەنجام بدرێت . دیارە قسە و نووسینی ئەو یاغنیشانە هەر لەسینگ دان و قون بادانە بێ ئەو بۆیارە بەبێ ئەوەی تەماشای ئەو کاردانەوانە بکرێت کە دێتە ئەنجام .
ئەگەر 25 ئەیلول هەموو خەکی کوردستان بەشداری پرسەی ریفراندەم بکرێن ئەوا{بەە} 98% بەداخەوە بەدەست نایەت و گەرمیان و سلەمانی و کەرکوک و هەندێک هەولێر و هەندێک دهۆک بە نەخێر دەنگ دەدەن و یەکەم کاردانەوە هەتا ئەگەر [بەە] زیاتریش بێت ئەوە دەاندن و کەرت کردنی گشتپرسی یە .

ئێستاکە داعش بە مەسعود بارزانی نیشان دەدەن و مەلەفی پەیوەندی مەسعود بارزانی و داعش دەهێننە سەر لاپەەی ەژنامەکان و بە ئاشکرا باسی لێوەدەکەن ئەوەش دەبیتە خۆکوشتنی سیاسی مەسعود بارزانی . نموونەی ئەوە داگیرکردنی کویت بوو لە لایەن [صدام حسێن] مردوو.
صدام حسین بەرلەوەی کویت داگیربکات لەگەڵ باێیوزی ئەمریکا دانیشت و بۆیارەکەی پێ راگەیاند باۆزی خانم هیچ دژایەتی بێ نیشان نەدا . بەام کە صدام حسین کابرایەکی بەناوی [علا]ی کردە پارێزگاری کوێت و کوێتی کردە شاری[19] عێراق ئیتر جیهان دژی وەستان و بەسەرشەی لە کوێتیان دەرکرد و پاشان روخاندیان ئەگەر ئەو کارەی نەکردبایە ەنگە هەنووکەش حوکمی دەکرد . هەموو جیهان دەزانن مەسعود بارزانی چەکی لەشکری موسڵی بەدەست کەوت و هەمووی گواستەوە بێ کوردستان . پاش ئەوەی داعش چوو موسڵی داگیرکرد و دەوڵەتی ئیسلامی تیدا اگەیاند .

هەردوو لپرسراوی هەرم فوئاد حسین و نیچیروان بارزانی بە ئاشکرا هاواریان دەکرد هەنووکە سنووری کوردستان لەگەر دەوەتکی ترە ، واتە دەوەتی ئیسلامی داعش . دیارە هشتان مەلەف ئاشکرانەبووە چن داعش بەو ژمارە کەمە دەستی بەسەر شارەکی چەند ملیونی گرت .
دیارە مەسعود بارزانی و لپرسراوەکانیان حسابی ئەوەیان نەکردووە کە داعش و دەوەتەکەی دەخرنە زبدانی مژوو و بەسەرشی لە موس شاربەدەردەکرن بەب ئەوەی لبگەن تورکیا بەشداری بکات ئەگەرچی تورکیا هەندکەک هزی بە یارمەتی مەسعود بارزانی هنابووە ناوچەی [بەعشیقە] و نزیک سنووری موس ب وەی [مەمەک] بکەنەوە ب زگار کردنی شەکەرە داوەکانی داعش بەام ئەو پلانە لەلایەن عیبادی و ئەمریکا و روسیا پوچە کراوە و تورکیا هەرچەند هاواری دەکرد شەی تریست دەکەین و بەشداری زگارکردنی موس دەکەین بەام هاوارەکەیان فت دەرچوو .
کاک مەسعودیش بەب رەچاوکردنی بەشداری کردنی رزگارکردنی موس هاواری لە هەردەستا هەر ناوچەیەک پشمەرگە رزگاری بکات لی دەرناچی و تدا دەمینتەوە بیە سنوورک ب پشمەرگەش دانرا و شەەفی رزگارکردنی موسی لوەرگیراوە و رگانەدرا بەشداری بکرت ئەگەرچی چاک دەزانین لای ناوچەکانی [نەبی یونس] ناو موس بەشی هەرە زربەی کوردە و ماە خاەکانی مەسعود بارزانی کە هەردەم لەو ژیاون هەتا هەنووکەش زباری و شەبەک و رکانی و کوردی تری تدا دەژیت .
لە کاتی چەک وەرگرتنی پشمەرگە لە دژی داعش گەلک لەو چەکانە لە بازارەکانی کوردستان بازرگانی پوە دەکرا ئەوەش بووە خاک ئایا چن چەکی خپاراستن و چەکی شەکردن لە دژی داعش بازرگانی پوە دەکرت ئەوەش لە نووسینەکانی ژنامەکانی [ئەمانی] ەنگی دایەوە ئەوەش دەبیتە مەلەفک و لپرسینەوەی بەدواو دت و هنانی لەشکری بیانی [تورکی] بناو خاکی [وەتەن] ئەوەش دەکەویتە [خانەی خیانەت] کردن جا ئەمەش دەبیتە مەلەفکی تر لەسەر مەسعود بارزانی تمار کراوە .
بازرگانی بە نەوت کردن لەگەر داعش و ەوانە کردنی پارەی نەوت بە [سەندووقی هلکە] و [جانتا] ئەوەش مەلەفی پارە سپی کردنەوەیە دەبت سەرانی کورد وەامیان هەبت ب ئەوەی بزانن چن بازرگانی بە نەوت دەکرت . لدانی فرکەکانی روسیا لەو [تانکەرەنەوتیانە] ئەوەش مەلەفە دەکەویتە سەر مزی باس .
پشمەرگە شەی دوچاری کرا و لەلایەن ئەمریکا و ئەوپا یارمەتی [مالی و چەکی] دەکرا ، گەل پشمەرگە ب کرا بە چەکداری بەکر گیراو و شەکردن و هەر لەو کاتە سوود وەرنەگیرا لە پناوی

سەربەخۆی کوردستان و بۆیارێک مۆرنەکرا [ئیمزا] کەواپۆشمەرگە دەجەنگێ ئەگەرنا بەشداریتان لەگەرناکات ئایا ئەوکاتە بەبێ ریفراندۆم ئەو سەربەخۆی یە نەدەهاتە دی یا نزیک نەدەبۆوە .
کاک مەسعود بارزانی بە پاڵپشتی [ئیسرائیل] و [سعودیای عارەبی] سەربەخۆیی هەرێمی کوردستان بەدەست دەهێنێت . سنووری ئێران و تورکیا بگیرێت [دابخرێت] سعودیا و ئیسرائیل لە ئاسمانەوە خواردن ۆەوانەی کوردستان دەکەن . لەو بێ مەعاشیە[موچە] کیلۆی [شەکر و چا] ببیتە [هەزاران دینار] چێن کوردستان بە نەوت ئاوەدان دەکرێتەوە .
تورکمان و عارەبی کەرکوک وەکو کوردەکان بە پەرۆشن بێ ئەو ۆیفراندۆمە ، خێ لە کوردستان تورکمانەکان نەتەوەی دووەمن لەپاش کورد هەتا ئەمێ بەڵێز مەسعود بارزانی بێ سەرێکوەزیران و سەرێک پەرلەمان و پلەی ئاوایان ناداتێ بێ ئەوەی زیاتر لێی کێبنەوە نەک ۆوو لە بەغدا بکەن .
سەرێکی هەرێم بێ ناچیتە هەڵەبجە و سلێمانی و کەرکوک داوا لەخەڵکەکە بکات لە دەوری کێببنەوە . خێ سەرێکی هەرێمی ئەو ناوچانەشە نەک هەر هی [سەری رەش] .
مەلەفەکانی لەگەر بەغدا بەچی دەگات لەکاتێکدا ئەگەر ۆیفراندۆم کرا کوردەکانی بەغدا شوێنیان دەکەویتە کامە ناوچەی ئازادکراو .
ئێستاکە پەرلەمان کێبکرێتەوە بەبێ بەشداری بزووتنەوی گێان و کێمەی ئیسلامی لەوێ بێیاری دواکەوتنی ریفراندۆم بدرێت ئەوا مەسعود بارزانی بێ ماوەکی تر تەمەنی درێژ دەکرێتەوە ئەی ئەگەر نەکرێت شوێنی مەسعود بارزانی لە هەرێمی کوردستان چێن دیاری دەکرێت .
گەلێ دەبێت گولەی ۆیفراندۆم مەسعود بارزانی بەدەردی عەقید قەزافی و صدام حسێن و بن علی و حوسنی موبارەک نەبات .
فەهد گردەوانی 5ی ئەیلوولی 2017 ستێکهێم

مێزگردی سیاسی ... جێلال بێرزنجی

پێنجێ،
لێ سێر مێز،
دێێی خێنجێرێ ن،

لە کاتان هاتۆتەدەرەوە
شەویلاک،
کیبەردن.
کومپوتەر لەوێندەر نیە.
حەماوە هەساوە.
بتلە ئاو لەسەر مەزن،
بەهام وا لە دیموکراسی گەیشتوون
لە جیاتی بیخەنەوە
لە یەکتری دەگرن.
بوتە نیشانە دەپەکەت
بەهام شرۆڤە سەرچیغە.
کلک،
لەشوێنکی تر،
تەزدەکات !

تەم لەخەمدا ناشتووە … ستار ئەحمەد

بەسە کاتی خەت لەدار مەدەو
رەحی تینووتیش سەر مەبە
لەعەشقی من دەنیا بە
بەرەو ئاسۆ جاویدانی سەر هەبە
مەڵ قەدەر هەمەواسە
رۆژەکان چاوەڵی تۆن و
شەوەکانیش بەرگی رووناکی دەپۆشن
ژوانگەکان مەراقیان کرد
هێندە گولیلکە هەکەشن
بەهار بەدوای تۆدا دەگری
خەزانی ناوەتە کۆ و
بەفرو بایەك بەرەو زستان
بۆئەو دیوی خەمی سرك و
عەشقی شەهیدو

شۆنەواری روانگەکان
سەرەتاتکی خۆش هاتنن
شیعرەکانم وەکوو شۆن پێت
بەدوای هەنگاوی تۆ ونن
تەمەنت زوو کۆکەرەوە
رۆژ لەبەرکی شەوگار بنێ و
لەهەوەستکا وەرەوە
بزانە شنەی رەشەبا
چۆن لەنیگای بارانکا
دیدەکانی دەشواتەوە
لەمانگ بپرسە بۆ هێندە
بەبزەی خۆر
رۆحی رووناکی هەدەمژێ
بۆچی وەك تۆ تووڕە نابێ
ئەوینی شەو لەیاد ناکاو
هەمیشە بەستەی رازاوە
بەگوێی جوانی و
عەشقدا دەڕێ
دڵی نایە
ئەویندارانجبهە
وەکوو ئەو بە
بەرامبەر خۆر خۆت داکەنە
لەرۆحی شەوا راکشێ
بەسە کاتەکان مەکوژەو
چارەنووست بلاوێنە
نەبادا مردن
بەتەمەنت ئاشت بێتەوە
ئیتر تەواو
خەریکە زەمەنێك نەمێنێ بۆ ماچ
مەودایەك نێوانمان ناپڕێ
ساتەکان رووت دەبنەوەو
ئەستێرەکان لەیەك دەدەن
وەرەوە من تۆم لەخۆما ناشتووە
لەبەر تۆیە
خۆم و ژیانم خۆش دەوێ